

Правилник о тржишним стандардима за воће и поврће

Члан 1.

Овим правилником прописују се тржишни стандарди за воће и поврће које се ставља на тржиште.

Члан 2.

Поједини појмови употребљени у овом правилнику имају следеће значење:

- 1) *власник* је правно лице, предузетник или физичко лице, које поседује воће и поврће;
- 2) *заштитно паковање* је паковање које се користи да би заштитило производ од физичког оштећења, а не сматра се упакованим производом (папир, стиропор мрежице за појединачне плодове унутар паковања и др.);
- 3) *извоз* – сваки излазак воћа и поврћа са царинског подручја Републике Србије где се подноси царинска декларација за извоз;
- 4) *комерцијални тип производа* јесте производ сличних карактеристика, исте врсте воћа и поврћа, али који може припадати различитим сортама, специфичан по свом изгледу, намени или другој трговачкој ознаци;
- 5) *највећи екваторијални пречник плода* је максимална ширина плода у средишњем делу, мерена у равни екватора, односно хоризонтално, попречно у односу на осу плода;
- 6) *паковање* је скуп операција које се односе на процес стављања производа у амбалажу, што укључује израду, пуњење, затварање, обележавање и припрему за транспорт, даље руковање и излагање (картонске кутије, пластичне и дрвене гајбице, папирне и мрежасте вреће и др), а које има заштитну функцију од механичких, хемијских, микробиолошких и климатских утицаја;
- 7) *претходно упаковани производ* је производ који је упакован без присуства купца, при чему се количина тих производа не може променити без промене паковања односно без отварања паковања при чему настаје видно оштећење;
- 8) *производно подручје* јесте територија Републике Србије;
- 9) *SRPS* – *српски стандард за воће и поврће* јесте стандард који је донео Институт за стандардизацију Србије на основу међународног или европског стандарда или изворног српског стандарда;
- 10) *увоз* је сваки улазак пошиљака воћа и поврћа из других држава на царинско подручје Републике Србије, осим уласка у сврху транзита.

Члан 3.

Општи тржишни стандарди односе се на сектор воћа и поврћа у складу са прописом којим се уређује листа пољопривредних производа у секторима за регулисање тржишта пољопривредних производа.

Воће и поврће на које се не примењују посебни тржишни стандарди, потребно је да буде у складу са општим тржишним стандардима.

За воће и поврће обухваћено општим тржишним стандардима могу се користити и српски стандарди за воће и поврће.

Општи тржишни стандарди за воће и поврће дати су у Прилогу 1 – Општи тржишни стандарди, који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део.

Члан 4.

Посебни тржишни стандарди прописани су за следеће производе:

- 1) јабуке;
- 2) агруме;
- 3) киви;
- 4) зелену салату, ендивија коврцавог и равног листа;
- 5) брескве и нектарине;
- 6) крушке;
- 7) јагоде;
- 8) слатке паприке;
- 9) стоно грожђе;
- 10) парадајз;
- 11) банане.

Члан 5.

Посебни тржишни стандарди за воће и поврће из члана 4. овог правилника дати су у Прилогу 2 – Посебни тржишни стандарди, који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део.

Члан 6.

Прописани подаци за тржишне стандарде (у даљем тексту: подаци) приказују се читко и уочљиво на једној страни паковања, одштампани директно на паковању или на етикети, која је саставни део паковања или је налепљена на паковању, тако да се не могу избрисати.

За робу која се превози неупакована и утоварена директно на превозно средство, подаци из става 1. овог члана назначени су у документу који прати робу или су истакнути на обавештењу постављеном на видном месту унутар превозног средства.

У случају уговора о продаји на даљину, усклађеност са тржишним стандардима захтева да подаци буду доступни пре закључења уговора о куповини.

На фактурама и пратећим документима, изузев рачуна за потрошача, наводи се назив и држава порекла производа, а по потреби, класа, сорта или комерцијални тип, ако је то потребно у одређеном тржишном стандарду, или чињеница да је намењен за прераду.

Члан 7.

У фази малопродаје, подаци који су прописани овим правилником приказују се читко и на видљивом месту. Производи се могу ставити у продају под условом да трговац на мало истакне, додатно и читко прикаже информације које се односе на државу порекла и по потреби, класу и сорту или комерцијални тип на такав начин да не доводи потрошача у заблуду.

За претходно упаковане производе, поред свих информација предвиђених тржишним стандардима, наводи се и количина изражена у јединици мере. За производе који се продају на комад, не треба наводити нето масу ако је број комада јасно уочљив или ако је број комада наведен на етикети.

Члан 8.

Стављање на тржиште паковања нето масе до 5 kg која садрже мешавине различитих врста воћа, поврћа или воћа и поврћа, дозвољено је:

- 1) ако су производи уједначеног квалитета и сваки је појединачни производ у складу са посебним тржишним стандардима или одређени производ у складу са општим тржишним стандардима;
- 2) ако је паковање означено у складу са одредбама овог правилника;
- 3) ако не доводи потрошача у заблуду.

Захтеви из става 1. тачка 1) овог члана не примењују се на производе који су класификовани као мешавина која не представља производе из сектора воћа и поврћа.

Држава порекла означава се на паковању мешавине различитих врста воћа и поврћа.

Ако су одређени производи мешавина воћа и поврћа из различитих држава, наводи се држава порекла за сваку врсту воћа и поврћа или се пуни назив државе порекла може заменити једним од следећих израза, према потреби:

- 1) „мешавина воћа, односно мешавине поврћа, односно мешавине воћа и поврћа из Србије”;
- 2) „мешавина воћа, односно мешавине поврћа, односно мешавине воћа и поврћа из Србије и ЕУ”;
- 3) „мешавина воћа, односно мешавине поврћа, односно мешавине воћа и поврћа из Србије и навођење државе која није чланица ЕУ”.

Члан 9.

Даном почетка примене овог правилника престаје да важи Правилник о квалитету воћа, поврћа и печурки („Службени лист СФРЈ”, бр. 29/79 и 53/87, „Службени лист СЦГ”, бр. 31/03 – др. правилник, 56/03 – др. правилник и 4/04 – др. правилник и „Службени гласник РС”, број 16/24 – др. правилник).

Члан 10.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”, а примењује се од 1. маја 2027. године.

ПРИЛОГ 1.

ОПШТИ ТРЖИШНИ СТАНДАРДИ

Сврха општих тржишних стандарда је дефинисање захтева квалитета воћа и поврћа, након припреме и паковања.

Плодови могу, у фазама након испоруке, показати у односу на захтеве тржишних стандарда:

- 1) благи недостатак свежине и чврстоће плодова воћа и поврћа;
- 2) мањи пад квалитета због даљег зрења и склоности кварењу, односно труљењу.

1. Минимални захтеви квалитета

У складу са дозвољеним одступањима, плодови су бити:

- 1) неоштећени, одстрањују се плодови који су због кварења, односно труљења неодговарајући за потрошњу;
- 2) здрави;
- 3) чисти, скоро без видљивих страних честица;
- 4) скоро без штетних организама;
- 5) без оштећења проузрокованих штетним организмима који утичу на месо плода;
- 6) нормалне спољашње влажности;
- 7) без страног мириса, односно укуса.

Стање плодова је такво да:

- 1) издрже транспорт и руковање;
- 2) стигну на одредиште у задовољавајућем стању.

2. Минимални захтеви зрелости плода

Плод је довољно развијен, али не превише и има задовољавајућу зрелост. Плод не сме бити презрео.

Развијеност и стање зрелости плодова је такво да омогућава наставак процеса зрења и постизања задовољавајућег степена зрелости.

3. Дозвољено одступање

Дозвољено је одступање од 10% по броју или маси плодова које не испуњава минималне захтеве квалитета у сваком паковању. Унутар дозвољеног одступања, највише 2% могу бити плодови који имају знаке кварења.

4. Означавање

Свако паковање садржи податке исписане словима груписаним на истој страни, читко и неизбрисиво обележене и видљиве споља, и то:

1) Идентификација

Свако паковање производа садржи назив и адресу субјекта који пакује, односно испоручује производ.

Назив и адреса субјекта који пакује, односно испоручује производ може да буде замењен:

(1) ознаком (кодираном), од стране надлежног органа, а која представља субјекат који пакује, односно испоручује производ, Ова ознака се налази у близини израза „пакује, односно испоручује” (или друге одговарајуће скраћенице),

(2) само код упакованих производа, са називом и адресом субјекта који производ ставља на тржиште са седиштем у Републици Србији, а које је назначено у близини израза „паковано за:” или другог одговарајућег израза. У том случају, при означавању треба такође укључити ознаку која представља субјекат који пакује, односно испоручује производ. Подаци о субјекту који пакује производ наводе се само у ситуацијама када производ не пакује субјекат који испоручује производ на тржиште. Све информације у вези са том ознаком, неопходне за инспекцијску службу, обезбеђује субјекат који производ ставља на тржиште.

2) Порекло

Пун назив државе порекла је на језику државе порекла или неком другом језику који разумеју потрошачи земље одредишта.

ПРИЛОГ 2.

ПОСЕБНИ ТРЖИШНИ СТАНДАРДИ

ТРЖИШНИ СТАНДАРД ЗА ЈАБУКЕ

1. ДЕФИНИЦИЈА

Стандард се примењује на јабукe сорти узгојених из рода *Malus domestica Borkh.* за снабдевање потрошача у свежем стању након припреме и паковања, искључујући јабукe за индустријску прераду.

2. ОДРЕДБЕ О КВАЛИТЕТУ

Сврха ових одредаба је дефинисање захтева квалитета за јабуку након припреме и паковања.

1) Минимални захтеви

У свим класама, у зависности од посебних одредаба за сваку класу и дозвољеним одступањима, плодови јабука су:

- (1) неоштећени,
- (2) здрави; одстрањују се плодови који су због кварења, односно труљења неодговарајући за потрошњу,
- (3) чисте, скоро без страних честица и примеса,
- (4) скоро без штетних организама,
- (5) скоро без оштећења меса плода проузрокованих штетним организмима,
- (6) без значајније присутности стаклавости плода, с изузетком сорте *Fuji* и њених мутаната,
- (7) нормалне спољашње влажности,
- (8) без страног мириса, односно укуса.

Степен развијености и стање плодова јабука су такви да могу:

- (1) да издрже транспорт и руковање,
- (2) да стигну на одредиште у задовољавајућем стању.

2) Захтеви зрелости

Јабука је довољно развијена и показује задовољавајућу зрелост.

Развој и степен зрелости јабуке је такав да се онемогући даљи процес сазревања и да се постигне степен зрелости карактеристичан за ту сорту.

Да би се обезбедили минимални захтеви дозревања, у обзир се узима неколико параметара (нпр. морфологија, укус, чврстоћа и индекс преламања).

3) Класификација

Јабуке се по квалитету разврставају у три класе:

(1) Екстра класа

Јабуке Екстра класе су врхунског квалитета и имају карактеристике типичне за сорту којој припадају, са читавом петељком и да имају обојеност плода карактеристичну за сорту.

У табели обојеност плода јабуке се разврстава на следећи начин:

– када су 3/4 укупне површине плода црвено обојене, обојеност се означава као скала А,

– када је 1/2 укупне површине плода црвено прошарана, обојеност се означава као скала Б,

– када је 1/3 укупне површине плода незнатно црвено или пругасто обојена, обојеност се означава као скала Ц.

Месо плода јабуке екстра класе потпуно је здраво.

Јабукe Екстра класе немају никакве недостатке осим врло благих површинских оштећења, под условом да они не утичу на општи изглед плода, квалитет, очување квалитета и излагање у паковању, и то:

– незнатна оштећења покожице,

– незнатна црвенкасто смеђа обојеност,

– смеђа нагњечења која се не смеју налазити око петељке и не смеју бити храпава, незнатни трагови црвенкасто смеђе боје.

(2) Класа I

Јабукe Класе I су доброг квалитета, имају карактеристике типичне за сорту којој припадају и имају минималне карактеристике обојености површине плода карактеристичне за сорту, и то:

– 1/2 укупне површине плода је црвено у случају скале боја А,

– 1/3 укупне површине плода црвено прошарано у случају скале боја Б,

– 1/10 укупне површине плода незнатно црвено обојена, мало зацрвењена или пругаста у случају скале боја Ц.

Месо плода је потпуно здраво.

Дозвољени су мањи недостаци, под условом да јабуке задрже своје основне карактеристике у погледу квалитета, очувања квалитета и излагање у паковању, и то:

– незнатно одступање од облика,

– мањи недостаци у развијености плода,

– незнатно одступање у боји,

– мања нагњечења која не прелазе 1 cm² укупне површине плода,

– благо оштећење покожице које не сме прелазити: 2 cm дужине за оштећења издуженог облика, 1 cm² укупне површине за друга оштећења, са изузетаком чађаве пегавости листа и краставости плода (*Venturia inaequalis*), која не сме прелазити 0,25 cm² укупне површине,

– лагана црвенкастосмеђа обојаност – рђа попут:

а) смеђих мрља које могу благо прелазити преко петељке, односно удубљења петељке, али није храпава, односно

б) танких мрља попут мреже које не прелазе $1/5$ укупне површине и нису у јаком контрасту са остатком обојења производа, односно

в) густих рђа које не смеју прелазити $1/20$ укупне површине производа, док танке мрље попут мреже и густе рђе не смеју прелазити $1/5$ укупне површине.

Јабуре Класе I могу да буду без петељке само под условом да је лом петељке чист и да покожица уз петељку није оштећена.

(3) Класа II

Јабуре Класе II обухватају плодове које не испуњавају захтеве за Класу I и Екстра класу, али испуњавају минималне захтеве квалитета.

Месо плода нема већих недостатака.

Дозвољени су следећи недостаци, под условом да јабуке задрже своје основне карактеристике у погледу квалитета, очувања квалитета и излагање у паковању, и то:

– деформације облика,

– недостаци развијености плода,

– одступања од боје,

– мања нагњечења која не прелазе 1 cm^2 површине која може бити благо необојена;

– оштећења покожице која не смеју прелазити:

а) 4 cm у дубину за оштећења издуженог облика,

б) $2,5 \text{ cm}^2$ укупне површине за остала оштећења, уз изузетак чађаве краставости (*Venturia inaequalis*), која не сме прелазити 1 cm^2 укупне површине,

– незнатно црвенкасто смеђе обојење попут:

а) смеђих мрља које се могу налазити око петељке и језгра плода и може бити благохрапава,

б) танке мрље попут мреже која не прелази $1/2$ укупне површине и није у јаком контрасту са остатком обојења производа;

– густа рђа не сме прелазити $1/3$ укупне површине производа;

– танке мрље попут мреже и густе рђе не смеју прећи $1/2$ укупне површине плода.

3. ОДРЕДБЕ О ВЕЛИЧИНИ

Величина се одређује према према највећем пречнику екваторијалног дела плода или према маси.

За сорте јабука свих класа, минимална величина одређена пречником износи 60 mm , односно 90 g ако је одређена масом плода. Код сорти јабука ситнијег плода дозвољена је минимална величина 50 mm , односно 70 g , ако је измјерена количина шећера $10,5^\circ \text{ Brix}$ -а или више.

Како би се обезбедила уједначеност према величини у паковању, разлика у пречнику између плодова у истом паковању ограничава се на:

1) за плодове јабуке који се разврставају према пречнику:

(1) 5 mm за плодове Екстра класе, Класе I и Класе II паковане у редове и слојеве. За јабуке сорте *Bramley's Seedling* (*Bramley*, *Triomphe de Kiel*) и *Horneburger* разлика у пречнику може износити до 10 mm,

(2) 10 mm за плодове Класе I паковане у расутом (ринфузном) стању или продајном паковању. За јабуке сорте *Bramley's Seedling* (*Bramley*, *Triomphe de Kiel*) и *Horneburger* разлика у пречнику може износити до 20 mm, или

2) за плодове јабуке који се разврставају према маси:

(1) за плодове Екстра класе, Класе I и Класе II паковане у редове и слојеве:

Распон (g)	Разлика у маси (g)
70–90	15
91–135	20
136–200	30
201–300	40
> 300	50

(2) за плодове Класе I у расутом стању или у продајном паковању:

Распон (g)	Уједначеност(g)
70–135	35
136–300	70
> 300	100

Не постоји захтев уједначености у мерењу за Класу II у расутом стању или продајном паковању.

4. ОДРЕДБЕ О ДОЗВОЉЕНИМ ОДСТУПАЊИМА

Дозвољена су одступања од квалитета и величине у сваком паковању за производе који не испуњавају захтеве своје класе.

1) Дозвољена одступања квалитета

(1) Екстра класа

За јабуке Екстра класе, дозвољено је укупно одступање до 5% плодова по броју или маси у паковању, који не испуњавају захтеве Екстра класе, али испуњавају захтеве прописане за Класу I. Унутар дозвољеног одступања не сме бити више од 0,5 % плодова који не испуњавају захтеве за Класу II.

(2) Класа I

За јабуке Класе I, дозвољено је укупно одступање до 10% плодова по броју или маси у паковању, који не испуњавају захтеве Класе I, али испуњавају захтеве прописане за Класу II. Унутар дозвољеног одступања, највише 1% могу чинити плодови који не испуњавају захтеве квалитета Класе II, ни минималне захтеве, или су плодови који показују знакове труљења.

(3) Класа II

За јабуке Класе II, дозвољено је укупно одступање до 10% плодова по броју или маси у паковању, који не испуњавају захтеве Класе II, ни минималне захтеве квалитета. Унутар дозвољеног одступања, највише 2% могу чинити плодови који показују знакове труљења.

2) Дозвољена одступања величине

За све класе јабука у паковању, дозвољено је одступање бројем или масом до 10% плодова који одступају од величине, али ово одступање не укључује плодове величине:

(1) 5 или више mm испод најмањег пречника

(2) 10 или више g испод најмање масе.

5. ОДРЕДБЕ О ИЗЛАГАЊУ

1) Уједначеност

Садржај сваког паковања је уједначен и садржи само јабуке истог порекла, сорте, квалитета и величине (ако су разврстане по величини) и истог степена зрелости.

Јабуке Екстра класе уједначене су и по боји.

Мешавине јабука изразито различитих сорти, могу се заједно паковати у продајна паковања, под условом да су уједначене по квалитету и по пореклу, и то за сваку сорту.

Видљив део садржаја паковања је репрезентативан за садржај целог паковања.

2) Паковање

Јабуке су упаковане тако да су плодови добро заштићени

Продајна паковања јабука чија нето маса прелази 3 kg, довољно су чврста како би обезбедила одговарајућу заштиту плодова.

Материјали који се користе за унутрашњост паковања су нови, чисти и таквог квалитета да спрече било какво спољашње или унутрашње оштећење плода. Употреба материјала, посебно папира или жигова са трговачком спецификацијом дозвољена је под условом да се за текст или причвршћивање налепнице користи неотровна боја или лепак.

Налепнице које се појединачно лепе на плод, такве су да, када се уклоне, не остављају видљиве трагове лепка и не узрокују оштећења покожице плода.

Паковања не садрже никакве стране материје.

6. ОДРЕДБЕ О ОЗНАЧАВАЊУ

Свако паковање означава се подацима који су груписани на истом месту, читљиви и видљиви са спољашње стране, и то:

1) Идентификација

Свако паковање јабука садржи назив и адресу субјекта који пакује, односно испоручује производ.

Назив и адреса субјекта који пакује, односно испоручује производ може да буде замењен:

(1) за сва паковања осим упакованих производа, са службено издатом и признатом ознаком (кодираном), од стране надлежног органа, а која представља субјекат који пакује, односно испоручује производ. Ова ознака се налази у близини израза „пакује, односно испоручује” (или друге одговарајуће скраћенице),

(2) само код упакованих производа, са називом и адресом субјекта који производ ставља на тржиште са седиштем у Републици Србији, а које је назначено у близини израза „паковано за:” или другог одговарајућег израза. У том случају, при означавању треба такође укључити ознаку која представља субјекат који пакује, односно испоручује производ. Све информације у вези са том ознаком, неопходне за инспекцијску службу обезбеђује онај субјект који производ ставља на тржиште.

2) Врста производа

(1) „јабука”, када садржај паковања није видљив споља,

(2) назив сорте,

(3) код мешавина јабука изразито различитих сорти, навести називе тих сорти

(4) место назива сорте може се користити синоним, односно назив мутанта или трговачки назив, који може да буде додатак сорти или синониму.

3) Порекло производа

(1) земља порекла,

(2) регион где је произведен, регионални или локални назив места производње (није обавезно),

(3) за мешавине различитих сорти јабука различитог порекла, назив земље порекла треба да се наведе поред назива сорте.

4) Трговачка ознака

(1) класа,

(2) величина,

(3) број комада, за плодове паковане у редове и слојеве.

Уколико се идентификација обавља према величини, она се означава:

(1) за плодове који подлежу правилима уједначености, као најмањи и највећи пречник или као најмања и највећа маса,

(2) за плодове који не подлежу правилима уједначености, као пречник или нето маса најмањег плода у паковању с ознаком „и/изнад”, или као одговарајућа мера уз пречник или масу највећег плода.

5) Званична контролна ознака (није обавезно)

Паковања не морају да садрже податке одређене одредбама о означавању ако садрже више појединачних продајних паковања, која су споља јасно видљива и која су означена свим прописаним подацима и на начин да не доводе потрошача у заблуду.

Када су ова паковања сложена на палетама, прописани подаци морају бити наведени на видљивом месту натписа на најмање две стране палете.

Додатак стандарду

Листа сорти јабука разврстаних према критеријумима боје, рђе и величине:

Плодови сорти које нису део листе процењују се према карактеристикама њихове сорте.

Сорта	Мутант	Синоними	Група боје	Рђа
African Red			B	
Akane		Tohoku 3	B	
Alborz Seedling			C	
Aldas			B	
Alice			B	
Alkmene		Early Windsor	C	
Alro			B	
Aiwa			B	
Amasya			B	
Angold			C	
Antej		Antei	B	
Apollo		Beauty of Blackmoor	C	
Arkcharm		Arkansas No 18, A 18	C	
Arlet			B	

Aroma			C	
	Mutanti sorte Aroma		C	
	Amorosa		C	
Auksis			B	
Beacon			A	
Belfort		Pella	B	
Belle de Boskoop				
	Mutanti sorte Belle de Boskoop			
	Boskoop rouge	Red Boskoop Roter Boskoop		
Belle fleur double				
Belorusskoje Malinovoje		Belorusskoe Malinovoe, Byelorusskoe Malinovoe	B	
Berlepsch		Freiherr von Berlepsch	C	
	Mutanti sorte Berlepsch		C	
	Berlepsch rouge	Red Berlepsch, Roter Berlepsch	C	
Blushed Golden				
Bogatir		Bogatyr		
Bohemia			B	
Braeburn			B	
	Mutanti sorte Braeburn		B	
	Hidala		B	
	Joburn		B	
	Lochbuie Red Braeburn		B	

	Mahana Red		B	
	Mariri Red		B	
	Redfield		B	
	Royal Braeburn		B	
Bramley's Seedling		Bramley Triomphe de Kiel		
Brettacher Samling				
Calville (skupina...)				
Cardinal			B	
Carola		Kalco	C	
Caudle			B	
Charden				
Charles Ross				
Civni			B	
Coromandel Red		Corodel	A	
Cortland			B	
Cox's orange pippin i mutanti		Cox Orange	C	R
	Mutanti sorte Cox's Orange Pippin		C	R
	Cherry Cox		C	R
Crimson Bramley				
Cripps Pink			C	
	Mutanti sorte Crisp Pink		C	
	Pink Rose		C	
	Rosy Glow		C	
	Ruby Pink		C	

Cripps Red			C*(1)	
Dalinbel			B	R
Delblush				
Delcorf			C	
	mutanti sorte Delcorf		C	
	Dalili		C	
	Monidel		C	
Delgollune			B	
Delicious ordinaire		Ordinary Delicious	B	
Deljeni				
Delikates			B	
Delor			C	
Discovery			C	
Doč Melbi		Doch Melbi	C	
Dunn's Seedling				R
Dykmanns Zoet			C	
Egremont Russet				R
Elan				
Elise		Red Delight	A	
Ellison's orange		Ellison	C	
Elstar			C	
	Mutanti sorte Elstar			
	Bel-El		C	
	Daliest		C	
	Daliter		C	
	Elshof		C	

	Elstar Armhold		C	
	Elstar Reinhardt		C	
	Goedhof		C	
	Red Elstar		C	
	Valstar		C	
Empire			A	
Falstaff			C	
Fiesta		Red Pippin	C	
Florina			B	
Forele			B	
Fortune				R
Fuji			B	
	Mutanti sorte Fuji		B	
	Kiku		B	
Gala			C	
	Mutanti sorte Gala		C	
	Annaglo		C	
	Baigent		C	
	Galaxy		C	
	Mitchgala		C	
	Obrogala		C	
	Regala		C	
	Regal Prince		C	
	Tenroy		C	
Garcia				
Ginger Gold				

Gloster			B	
Goldbohemia				
Golden Delicious	Mutanti sorte Golden Delicious			
Golden Russet				R
Golden Supreme		Gradigold, Golden Extreme		
Goldrush		Coop 38		
Goldstar				
Granny Smith				
Gravensteiner		Gravenstein		
	Mutanti sorte Gravensteiner			
	Gravenstein rouge	Red Gravenstein Roter Gravensteiner		
Greensleeves				
Holsteiner Cox		Holstein		R
	Mutanti sorte Holsteiner Cox			R
	Holstein rouge	Red Holstein Roter Holsteiner Cox		R
Honeycrisp			C	
Honeygold				
Horneburger				
Howgate Wonder		Manga		
Idared			B	
Iedzenu			B	
Ilga			B	
Ingrid Marie			B	R
Iron			C	

Isbranica			C	
Jacob Fisher				
Jacques Lebel				
Jamba			C	
James Grieve		Gradigold, Golden Extreme		
	Mutanti sorte James Grieve			
	James Grieve rouge	Red James Grieve		
Jarka			C	
Jerseymac			B	
Jester				
Jonagold (2)			C	
	Mutanti sorte Jonagold		C	
	Crowngold		C	
	Daligo		C	
	Daliguy	Jonasty	C	
	Dalijean	Jonamel	C	
	Decosta		C	
Jomar	Jomar		C	
	Jomured	Van de Poel	C	
	Jonabel		C	
	Jonabres		C	
	Jonagold Boerekamp		C	
	Jonagold 2000	Excel	C	
	Jonagored Supra		C	
	Jonaveld		C	

	King Jonagold		C	
	New Jonagold	Fukushima	C	
	Novajo	Veulemanns	C	
	Primo		C	
	Red Jonaprince		C	
	Romagold	Surkijn	C	
	Rubinstar		C	
	Schneica	Jonica	C	
	Wilmuta		C	
Jonalord			C	
Jonathan			B	
Julia			B	
Jupiter				
Karmijn de Sonnville			C	
Katja		Katy	B	
Kent				R
Kidd's orange red			C	R
Kim			B	
Koit			C	
Koričnoje Novoje		Korichnoe Novoe, Korichnevoe Novoe	C	
Kovalenskovoje		Kovalenskovoje	B	
Krameri Tuvioun			B	
Kulikovskoje			B	
Lady Williams			B	
Lane's Prince Albert				
Laxton's Superb			C	R

Ligol			B	
Lobo			B	
Lodel			A	
Lord Lambourne			C	
Maigold			B	
Mc Intosh			B	
Meelis			B	
Melba			C	
Melodie			B	
Melrose			C	
Meridian			C	
Moonglo			C	
Morgenduft		Imperatore	B	
Mutsu				
Noris			B	
Normanda			C	
Nueva Europa			C	
Nueva Orleans			B	
Odin			B	
Ontario			B	
Orlik			B	
Orlovskoje Polosatoje			C	
Ozark Gold				
Paula Red			B	
Pero de Cirio				
Piglos			B	
Pikant			B	

Pikkolo			C	
Pilot			C	
Pimona			C	
Pinova			C	
Pirella			B	
Piros			C	
Prima			B	
Rafzubex			A	
Rafzubin			C	
Rajka			B	
Rambour d'hiver				
Rambour Franc			B	
Reanda			B	
Rebella			C	
Red Delicious			A	
	Mutanti sorte Red Delicious		A	
	Erovan	Early Red One	A	
	Fortuna Delicious		A	
	Oregon	Oregon Spur Delicious	A	
	Otago		A	
	лиRed Chief		A	
	Red King			
	Red Spur		A	
	Red York		A	
	Richared		A	
	Royal Red		A	
	Shotwell		A	

	Delicious			
	Stark Delicious		A	
	Starking		A	
	Starkrimson		A	
	Strakspur		A	
	Topred		A	
	Well Spur		A	
Red Dougherty			A	
Redkroft			A	
Regal			A	
Regina			B	
Reglindis			C	
Reine des Reinettes		Gold Parmone Goldparmane	C	
Reineta Encarnada			B	
Reinette Rouge du Canada			B	
Reinette d'Orleans				
Reinette Blanche du Canada		Reinette du Canada, Canada Blanc, Kanadarenete, Renetta del Canada		R
Reinette de France				
Reinette de Landsberg				
Reinette grise du Canada		Graue Kanadarenette		R
Relinda			C	
Remo			B	
Renora			B	

Resi			B	
Resista				
Retina			B	
Rewena			B	
Roja de Benejama		Verruga Roja del Valle Clavelina	A	
Rome Beauty		Belle de Rome, Rome	B	
	Mutanti sorte Rome Beauty		B	
	Red Rome		B	
Rosana			B	
Royal Beauty			A	
Rubin (Czech cultivar)			C	
Rubin (Kazahstan cultivar)			B	
Rubinola			B	
Rudens Svirainais		Osennee Polosatoe, Rudeninis Dryzuotasis, Rudens Svitrotais, Streifling, Streifling Herbst, Sugisjoonik, Syysjuovikas i brojni drugi	C	
Saltant			B	
Sciearly			A	
Scifresh			B	
Sciglo			A	
Sciray		GS48	A	
Scired			A	R
Sciros			A	
Selena			B	

Shampion			B	
Sidrunkollane				
Talioun				
Sinap Orlovskij				
Snygold		Earlygold		
Sommerregent			C	
Spartan			A	
Splendour			A	
St. Edmunds Pippin				R
Stark's Earliest			C	
Štaris		Staris	A	
Sturmer Pippin				R
Summerred			B	
Sugisdessert			C	
Sunrise			A	
Sunset				R
Suntan				R
Sweet Caroline			C	
Talvenauding			B	R
Tellisaare			B	
Tiina		Tina	C	
Topaz			B	
Tydeman's Early		Tydeman's Early	B	
Worcester				
Veteran			B	
Vista Bella		Bellavista	B	
Wealthy			B	

Worcester Pearmain			B	
York			B	
Zarja Alatau		Zarya Alatau		
Zailijskoje		Zailyskoe	B	
Žigulovskoje		Zhigulovskoe	C	

ТРЖИШНИ СТАНДАРД ЗА АГРУМЕ

1. ДЕФИНИЦИЈА ПРОИЗВОДА

Стандард се примењује на сорте воћа, класификовано као „агруми”, за снабдевање потрошача у свежем стању након припреме и паковања, искључујући агруме за индустријску прераду, и то:

- (1) лимун сорти узгојених из воћне врсте рода *Citrus limon (L.) Burm. f.*,
- (2) мандарине сорти узгојених из воћне врсте *poga (Citrus reticulata Blanco)*, укључујући Сатсума мандарине (*Citrus unshiu Marcow*), клементине (*Citrus clementina hort. ex Tanaka*), обичне мандарине (*Citrus deliciosa Ten.*) и тангерине (*Citrus tangerina Tan.*) које се узгајају од тих врста и њихових хибрида, (у даљем тексту: мандарине),
- (3) поморанџе сорти узгојених из воћне врсте рода *Citrus sinensis (L.) Osbeck.*

2. ОДРЕДБЕ О КВАЛИТЕТУ

Сврха ових одредаба је дефинисање захтева квалитета за агруме након припреме и паковања.

1) Минимални захтеви

У свим класама, у зависности од посебних одредаба за сваку класу и дозвољеним одступањима, агруми су:

- (1) неоштећени,
- (2) без нагњечења, односно већих зараслих оштећења на кори,
- (3) здрави; одстрањују се плодови који су због кварења, труљења неодговарајући за потрошњу,
- (4) чисте, скоро без иједне стране честице,
- (5) скоро без штетних организама,
- (6) скоро без оштећења меса плода проузрокованих штетним организмима,
- (7) без знакова унутрашњег смежуравања (унутрашњих осушених делова),
- (8) без оштећења проузрокованих ниском температуром или мразом,
- (9) нормалне спољне влажности,

(10) без страног мириса, односно укуса.

Степен развијености и стање плодова агрума су такви да могу:

(1) издржати транспорт и руковање,

(2) да стигну на одредиште у задовољавајућем стању.

2) Захтеви зрелости

Агруми постижу одговарајући степен развијености и зрелости, узимајући у обзир критеријуме специфичне за сорту, време бербе и подручје производње.

Зрелост агрума утврђује се на основу параметара, посебно назначених за сваку воћну врсту и то:

(1) минимални садржај сока,

(2) укупни минимални садржај чврсте растворљиве материје, (минимални садржај шећера),

(3) минималан однос шећера и киселина,

(4) степен обојености.

Степен обојености је такав, да пролазећи кроз нормални развој, агруми на свом одредишту достигну боју карактеристичну за сорту.

Лимун

	Минималан садржај сока (%)	Минималан садржај шећера (°Brix)	Минималан однос шећера/киселина	
Лимун	20			Мора бити карактеристичан за сорту. Дозвољени су плодови зелене (али не тамнозелене) боје, под условом да испуњавају минималне захтеве садржаја сока.

Сатсуме, клементине, остале сорте мандарина и њихови хибриди

Сатсуме	33	6,5:1	Мора бити карактеристична за сорту на најмање 1/3 површине плода
Клементине	40	7,0:1	
Остале сорте мандарина и хибриди	33	7,5:1	

Поморанџе

Црвене	30	6,5:1	Мора бити карактеристична за сорту.
--------	----	-------	-------------------------------------

поморанце			Дозвољени су плодови светло-зелене боје која не прелази 1/5 укупне површине плода, под условом да испуњавају минималне захтеве садржаја сока.
Група <i>Novels</i>	33	6,5:1	
Друге сорте	35	6,5:1	
<i>Mosambi, Sathgudi</i> и <i>Pacitanc</i> са више од 1/5 зелене боје	33		
Остале сорте са више од 1/5 зелене боје	45		

Агруми који испуњавају захтеве зрелости могу се подвргнути жућењу, тј. „одзеленити”.

Такво третирање је дозвољено само ако друга органолептичка својства нису промењена.

3) Класификација

Агруми се се по квалитету разврставају у три класе:

(1) Екстра класа

Агруми Екстра класе су врхунског квалитета.

Агруми имају карактеристике типичне за сорту, односно комерцијални тип.

Агруми немају недостатке, са изузетком незнатних површинских оштећења под условом да она не утичу на општи изглед производа, квалитет, очување квалитета и презентовање у паковању.

(2) Класа I

Агруми Класе I су доброг квалитета и имају карактеристике типичне за сорту, односно комерцијални тип.

Мања одступања могу се дозволити под условом да не утичу на општи изглед плода, квалитет, очување квалитета и излагање у паковању:

- незнатна одступања од облика
- незнатно одступање у боји, укључујући и незнатне ожеготине,
- мања прогресивна оштећења коре која не утичу на месо плода,
- мања оштећења коре која се појављују током обликовања плода, као што су „сребрни” ожилци, рђава превлака и оштећења која проузрокују штетни организми,
- мања зарасла оштећења коре настала механичким путем, као што су оштећења од града, трљања или оштећења настала приликом руковања,

– незнатно и делимично одвајање од коре (или перикарпа) за воће из групе мандарина.

(3) Класа II

Агруми Класе II обухватају плодове који не испуњавају захтеве за Класу I и Екстра класу, али испуњавају минималне захтеве квалитета.

Дозвољени су следећи недостаци, под условом да агруми задрже своје основне карактеристике у погледу квалитета, очувања квалитета и излагање у паковању, и то:

- деформације облика,
- одступање у боји, укључујући и ожеготине,
- прогресивна оштећења коре која не утичу на месо плода,
- оштећења коре која су настала током обликовања плода, као што су „сребрни” ожиљци и рђава превлака или оштећења која проузрокују штетни организми,
- зарасла оштећења настала механичким путем, попут оштећења од града, трљања,
- оштећења настала током руковања,
- површинске зарасле промене на кори,
- храпава кора,
- благо и делимично одвајање коре (или перикарпа) код поморанци и делимично одвајање коре (или перикарпа) код мандарина.

3. ОДРЕДБЕ О ВЕЛИЧИНИ

Величина плодова агрума одређена је највећим пречником екваторијалног дела плода или по броју.

1) Минимална величина

Минимална величина за плодове агрума износи:

Воће (воћне врсте агрума)	Пречник (mm)
Лимун	45
Сатсуме, остале сорте мандарина и хибриди	45
Клементине	35
Поморанце	53

2) Уједначеност

Агруми се могу мерити и класирати на један од следећих начина:

(1) да би се обезбедила уједначеност по величини, распон у величини између плодова у истом паковању не сме прелазити:

- 10 mm, ако пречник најмањег плода (ако је назначено на паковању) износи < 60mm;
- 15mm, ако пречник најмањег плода (ако је назначено на паковању) износи >60 mm али < 80 ;
- 20 mm, ако пречник најмањег плода (ако је назначено на паковању) износи >80 mm али < 110 mm;
- није прописана разлика у пречнику за плодове > 110mm.

(2) ако се примењују ознаке величина, поштују се ознаке и распони према следећој табели:

Поморанџе		Лимун		Сатсуме, клементине и остале сорте мандарина и хибриди	
Ознака величине	Пречник (mm)	Ознака величине	Пречник (mm)	Ознака величине	Пречник (mm)
0	92–110	0	79–90	1–XXX	78 и више
1	87–100	1	72–83	1–XX	67–78
2	84–96	2	68–78	1 или 1–X	63–74
3	81–92	3	63–72	2	58–69
4	77–88	4	58–67	3	54–64
5	73–84	5	53–62	4	50–60
6	70–80	6	48–57	5	46–56
7	67–76	7	45–52	6(1)	43–52
8	64–73			7	41–48
9	62–70			8	39–46
10	60–68			9	37–44
11	58–66			10	35–42
12	56–63				
13	53–60				

Величине испод 45 mm односе се само на клементине.

За плодове паковане у расутом (ринфузном) стању и нечврстим појединачним паковањима (мреже, вреће и сл.) до највеће нето тежине 5 kg, максимална разлика не сме да прелази распон добијен груписањем три узастопне величине према скали величина.

(3) за воће разврстано по броју, разлика у величини је у складу са тач. (1) и (3).

4. ОДРЕДБЕ О ДОЗВОЉЕНИМ ОДСТУПАЊИМА

Дозвољена су одступања од квалитета и величине у сваком паковању за производе који не испуњавају захтеве своје класе.

1) Дозвољена одступања квалитета

(1) Екстра класа

За агруме Екстра класе, дозвољено је укупно одступање до 5% плодова по броју или маси у паковању, који не испуњавају захтеве Екстра класе, али испуњавају захтеве прописане за Класу I. Унутар дозвољеног одступања не сме бити више од 0,5 % плодова који не испуњавају захтеве за Класу II.

(2) Класа I

За агруме Класе I, дозвољено је укупно одступање до 10% плодова по броју или маси у паковању, који не испуњавају захтеве Класе I, али испуњавају захтеве прописане за Класу II. Унутар дозвољеног одступања, највише 1% могу чинити плодови који не испуњавају захтеве квалитета Класе II, ни минималне захтеве, или су плодови који показују знакове труљења.

(3) Класа II

За агруме Класе II, дозвољено је укупно одступање до 10% плодова по броју или маси у паковању, који не испуњавају захтеве Класе II, ни минималне захтеве квалитета.

Унутар дозвољеног одступања, највише 2% могу чинити плодови који показују знакове труљења.

2) Дозвољена одступања величине

За све класе у паковању, може да буде бројем или масом до 10% плодова који одговарају величини непосредно изнад или испод величине означене на паковању.

Свакако, одступање од 10% односи се на све плодове који немају мањи пречник од:

Воће	Пречник (mm)
Лимун	43
Сатсуме, остале сорте мандарина и њихови хибриди	43
Клементине	34
Поморанџе	50

5. ОДРЕДБЕ О ИЗЛАГАЊУ

1) Уједначеност

Садржај сваког паковања уједначен је и садржи само агруме истог порекла, сорте или комерцијалног типа, квалитета и величине и истог степена зрелости и развијености плода.

Агруми Екстра класе уједначени су и по боји.

Мешавине агрума изразито различитих сорти, могу да буду заједно паковане у продајном паковању, под условом да су уједначене по квалитету (за сваку воћну врсту на коју се односи), по сорти или комерцијалном типу и по пореклу.

Видљив део садржаја паковања је репрезентативан за садржај целог паковања.

2) Паковање

Агруми су упаковани тако да су плодови добро заштићени.

Материјали који се користе за унутрашњост паковања нови су, чисти и таквог квалитета да спрече било какво спољашње или унутрашње оштећење плода. Употреба материјала, посебно папира или жигова са трговачком спецификацијом дозвољена је под условом да се за текст или причвршћивање налепнице користи неотровна боја или лепак.

Налепнице које се појединачно лепе на плод, такве су да када се уклоне, не остављају видљиве трагове лепка и не узрокују оштећења покожице плода.

Уколико се плодови умотавају, користи се танак, сув, нов папир без мириса.

Не употребљавају се супстанци које могу да измене природна својства агрума, посебно укус или мирис.

Паковања не садрже никакве стране материје. Дозвољено је излагање плодова с кратком (неодрвењеном) гранчицом са неколико зелених листова.

6. ОДРЕДБЕ О ОЗНАЧАВАЊУ

Свако паковање означава се подацима који су груписани на истом месту, читљиви и видљиви са спољашње стране, и то:

1) Идентификација

Свако паковање агрума садржи назив и адресу субјекта који пакује, односно испоручује производ.

Назив и адреса субјекта који пакује, односно испоручује производ може да буде замењен:

(1) за сва паковања осим упакованих производа, са службено издатом и признатом ознаком (кодираном), од стране надлежног органа, а која представља субјекат који пакује, односно испоручује производ. Ова ознака налази се у близини израза „пакује, односно испоручује” (или друге одговарајуће скраћенице),

(2) само код упакованих производа, са називом и адресом субјекта који производ ставља на тржиште са седиштем у Републици Србији, а које је назначено у близини израза „паковано за:” или другог одговарајућег израза. У том случају, при

означавању треба такође укључити ознаку која представља субјекат који пакује, односно испоручује производ. Све информације у вези са том ознаком, неопходне за инспекцијску службу, обавезбеђује субјект који производ ставља на тржиште.

2) Врста производа

Свако паковање агрума се означава подацима који се односе на врсту производа (воћну врсту), и то:

(1) назив воћне врсте, ако врста није видљива споља,

(2) назив сорте за поморанџе,

(3) за групе мандарина:

– за сатсуме: „Сатсуме”, које може пратити назив сорте,

– за клементине: где је то применљиво назнака „Клементина без коштица”,

– „Клементине” (1–10 коштица) или „Клементине са коштицама” (са више од 10 коштица),

– за остале мандарине и њене хибриде назив сорте

– „мешавина агрума” или одговарајући назив и уобичајени називи различитих врста, у случају мешавина агрума различитих врста,

– „без коштица (по избору).

3) Порекло производа

(1) земља порекла,

(2) регион где је произведен, регионални или локални назив места производње (није обавезно),

(3) за мешавине агрума различитих врста, различитог порекла, подаци о свакој земљи порекла налазе се поред назива одређене врсте.

4) Трговачка ознака

(1) класа

(2) величина изражена као:

(3) најмања и највећа величина (mm),

(4) ознака величина (није обавезно) односи се на најмању или највећу величину или број,

(5) заштитно средство или друга хемијска средства употребљена после бербе (потребно је навести ако је употребљено).

5) Званична контролна ознака (није обавезно)

Паковања садрже податке одређене одредбама о означавању ако садрже више појединачних продајних паковања, која су споља јасно видљива и која су означена свим прописаним подацима и на начин да не доводе потрошача у заблуду.

Када су ова паковања сложена на палетама, прописани подаци наводе се на видљивом месту натписа на најмање две стране палете.

ТРЖИШНИ СТАНДАРД ЗА КИВИ

1. ДЕФИНИЦИЈА ПРОИЗВОДА

Стандард се примењује на плодове кивија (*Actinidia*) сорти узгојених из рода *Actinidia chinensis Planch.* и *Actinidia deliciosa (A. Chev.), C.F. Liang* и *A.R. Ferguson* за снабдевање потрошача у свежем стању, искључујући киви за индустријску прераду.

2. ОДРЕДБЕ О КВАЛИТЕТУ

Сврха ових одредаба је дефинисање захтева квалитета за киви након припреме и паковања.

1) Минимални захтеви

У свим класама, уз посебне одредбе и дозвољена одступања која су одређена за сваку класу појединачно, плодови кивија су:

- (1) неоштећени, (без петељки),
- (2) здрави, одстрањују се плодови који су због кварења, односно труљења неодговарајући за потрошњу,
- (3) чисти, скоро без и једне стране честице,
- (4) скоро без штетних организама,
- (5) скоро без оштећења меса плода проузрокованих штетним организмима,
- (6) одговарајуће чврстине (не сме бити мекан, смежуран или воденаст),
- (7) добро развијени, удвојени или вишеделни плодови се одстрањују,
- (8) нормалне спољашње влажности,
- (9) без страног мириса, односно укуса.

Степен развијености и стање плодова кивија такви су да могу:

- (1) издржати транспорт и руковање,
- (2) да стигну на одредиште у задовољавајућем стању.

2) Захтеви зрелости

Плодови кивија довољно су развијени и показују задовољавајућу зрелост.

Да би се овај захтев испунио, плодови кивија у паковању, постижу степен зрелости од најмање 6,2° Brix-а или просечно 15% садржај суве материје, што износи до 9,5° Brix-а приликом уласка у тржишни ланац.

3) Класификација

Плодови кивија се по квалитету разврставају у три класе:

(1) Екстра класа

Киви Екстра класе врхунског је квалитета и има карактеристике типичне за сорту.

Плод је чврст, а месо плода потпуно здраво.

Киви Екстра класе нема никакве недостатке осим врло благих површинских оштећења, под условом да они не утичу на општи изглед плода, квалитет, очување квалитета и излагање у паковању.

Однос најмањег и највећег измереног пречника плода измерен у екваторијалном делу, је 0,8 или већи.

(2) Класа I

Киви Класе I доброг је квалитета и има карактеристике типичне за сорту.

Плодови кивија су чврсти, а месо плода потпуно здраво.

Дозвољени су мањи недостаци, под условом да плодови кивија задрже своје основне карактеристике у погледу квалитета, очувања квалитета и излагање у паковању, и то:

- незнатно одступање од облика (без испупчења или деформитета),
- незнатно одступање у боји,
- мања површинска оштећења покожице, под условом да не прелази 1 cm² од укупне површине плода,
- мала „*Haywardova* обележја” попут уздужних линија и без испупчења.

Однос најмањег и највећег измереног пречника плода измереног у екваторијалном делу, је 0,7 или већи.

(3) Класа II

Киви Класе II обухвата плодове који не испуњавају захтеве за Класу I и Екстра класу, али испуњавају минималне захтеве квалитета.

Плодови кивија су чврсти, а месо плода не показује било каква озбиљна оштећења.

Дозвољени су следећи недостаци, под условом да плодови кивија задрже своје основне карактеристике у погледу квалитета, очувања квалитета и излагање у паковању, и то:

- деформације облика,
- одступања од боје,
- оштећења покожице попут малих зараслих резова или огребаног ткива, под условом да укупна захваћена површина не прелази 2 cm² од укупне површине плода.
- неколико изражених „*Haywardova* обележја” са незнатним испупчењем,

– благо нагњечене.

3. ОДРЕДБЕ О ВЕЛИЧИНИ

Величина плодова кивија одређена је масом плода.

Минимална маса плодова кивија износи:

- 1) 90 g за Екстра класу,
- 2) 70 g за Класу I,
- 3) 65 g за Класу II.

Разлика у маси између најмањег и највећег плода у истом паковању не сме прелазити:

- 1) 10g за плодове масе мање од 85 g,
- 2) 15g за плодове масе између 85 g и 120 g,
- 1) 20g за плодове масе између 120 g и 150 g,
- 2) 40g за плодове масе 150 g и веће.

4. ОДРЕДБЕ О ДОЗВОЉЕНИМ ОДСТУПАЊИМА

Дозвољена су одступања од квалитета и величине у сваком паковању за производе који не испуњавају захтеве своје класе.

1) Дозвољена одступања квалитета

(1) Екстра класа.

За плодове кивија Екстра класе, дозвољено је укупно одступање до 5% плодова по броју или маси у паковању, који не испуњавају захтеве Екстра класе, али испуњавају захтеве прописане за Класу I. Унутар дозвољеног одступања не сме бити више од 0,5 % плодова који не испуњавају захтеве за Класу II.

(2) Класа I

За плодове кивија Класе I, дозвољено је укупно одступање до 10% плодова по броју или маси у паковању, који не испуњавају захтеве Класе I, али испуњавају захтеве прописане за Класу II. Унутар дозвољеног одступања, највише 1% могу чинити плодови који не испуњавају захтеве квалитета Класе II, ни минималне захтеве, или су плодови који показују знакове труљења.

(3) Класа II

За плодове кивија Класе II, дозвољено је укупно одступање до 10% плодова по броју или маси у паковању, који не испуњавају захтеве Класе II, ни минималне захтеве квалитета. Унутар дозвољеног одступања, највише 2% могу чинити плодови који показују знакове труљења.

2) Дозвољена одступања величине

За све класе кивија, дозвољено је одступање до 10% плодова, по броју или маси у паковању, који одступају од најмање величине односно назначеног распона величине.

Маса плодова не сме бити мања од:

- (1) 85 g за Екстра класу,
- (2) 67 g за Класу I,
- (3) 62 g за Класу II.

5. ОДРЕДБЕ О ИЗЛАГАЊУ

1) Уједначеност

Свако паковање има уједначен садржај и садржи само плодове кивија истог порекла, сорте, квалитета и величине.

Видљив део садржаја паковања је репрезентативан за садржај целог паковања.

2) Паковање

Киви је упакован тако да су плодови добро заштићени.

Материјали који се користе за унутрашњост паковања нови су, чисти и таквог квалитета да спрече било какво спољашње или унутрашње оштећење плода. Употреба материјала, посебно папира или жигова са трговачком спецификацијом дозвољена је под условом да се за текст или причвршћивање налепнице користи неотровна боја или лепак.

Налепнице које се појединачно лепе на плод, такве су да када се уклоне, не остављају видљиве трагове лепка и не узрокују оштећења покожице плода.

Паковања немају никакве стране материје.

6. ОДРЕДБЕ О ОЗНАЧАВАЊУ

Свако паковање означава се подацима који су груписани на истом месту, читљиви и видљиви са спољашње стране, и то:

1) Идентификација

Свако паковање кивија садржи назив и адреса субјекта које пакује, односно испоручује производ.

Назив и адреса субјекта који пакује, односно испоручује производ може да буде замењен:

- (1) за сва паковања осим упакованих производа, са службено издатом и признатом ознаком (кодираном), од стране надлежног органа, а која представља субјекат који пакује, односно испоручује производ, Ова ознака се налази у близини израза „пакује, односно испоручује” (или друге одговарајуће скраћенице),

(2) само код упакованих производа, са називом и адресом субјекта који производ ставља на тржиште са седиштем у Републици Србији, а које је назначено у близини израза „паковано за:” или другог одговарајућег израза. У том случају, при означавању треба такође укључити ознаку која представља субјекат који пакује, односно испоручује производ. Све информације у вези са том ознаком, неопходне за инспекцијску службу, обезбеђује субјекат који производ ставља на тржиште.

2) Врста производа

(1) „Киви”, односно „*Actinidia*”, када садржај паковања није видљив споља,

(2) назив сорте (није обавезно).

3) Порекло производа

1) земља порекла,

2) регион где је произведен, регионални или локални назив места производње (није обавезно).

4) Трговачка ознака

(1) класа,

(2) величина изражена најмањом и највећом масом плода,

(1) број плодова (није обавезно).

5) Званична контролна ознака (није обавезно)

Паковања не морају да садрже податке одређене одредбама о означавању ако садрже више појединачних продајних паковања, која су споља јасно видљива и која су означена свим прописаним подацима и на начин да не доводе потрошача у заблуду.

Када су паковања сложена на палетама, прописани подаци се наводе на видљивом месту натписа на најмање две стране палете.

ТРЖИШНИ СТАНДАРД ЗА ЗЕЛЕНУ САЛАТУ, КОВРЦАВУ ЕНДИВИЈУ И ШИРОКОЛИСНУ ЕНДИВИЈУ (БАТАВИЈА)

1. ДЕФИНИЦИЈА ПРОИЗВОДА

Стандард се примењује на зелену салату:

1) сорти узгојених из рода:

– *Lactuca sativa var. capitata L.* (главичаста салата укључујући и сорте кристалке и „Iceberg” тип салате),

– *Lactuca sativa L. var. longifolia* (cos ili salata „romana“),

– *Lactuca sativa L. var. crispa* (лисната салата),

– хибриде ових сорти,

– сорте ендивије са коврцавим листовима узгојене из рода: *Cichorium endivia L. var. crispum Lam.*,

– сорте широколисне ендевије (батавије) узгојене из рода *Cichorium endivia L. var. latifolium Lam.*

Сорте и хибриди зелене салате из става 1. ове тачке намењене су за снабдевање потрошача у свежем стању.

Стандард из ове тачке не примењује се на салату намењену индустријској преради, салату у облику одвојених листова, као и салату у посудама, односно теглама.

2. ОДРЕДБЕ О КВАЛИТЕТУ

Сврха ових одредаба је дефинисање захтева квалитета за салату након припреме и паковања.

1) Минимални захтеви

У свим класама, уз посебне одредбе и дозвољена одступања која су одређена за сваку класу појединачно, плодови зелене салате су:

- (1) неоштећени,
- (2) здрави, одстрањују се плодови који су због труљења или кварења неодговарајући за потрошњу,
- (3) чисти и уредно одрезани, готово без остатака земље или супстрата (другог хранљивог медијума за раст), готово без страних честица и примеса,
- (4) свежег изгледа,
- (5) једри, тургесцентни,
- (6) скоро без штетних организама,
- (7) скоро без оштећења меса плода проузрокованих штетним организмима,
- (8) без прорастања, клијања,
- (9) нормалне спољне влажности,
- (10) без страног мириса, односно укуса.

У случају салате, дозвољена је блага промена боје у црвенкасту проузроковане ниском температуром, осим ако озбиљно не утиче на изглед плода.

Корен је одсечен при бази спољашњих листова, а рез је чист и уредан.

Салата је нормално развијена.

Степен развијености и стање салате су такви да могу:

- (1) издржати транспорт и руковање,
- (2) да стигну на одредиште у задовољавајућем стању.

2) Класификација

Салате се по квалитету разврставају у две класе:

(1) Класа I

Салата Класе I је доброг квалитета, типичне за сорту, односно за комерцијални тип, посебно по боји.

Салата Класе I је:

- добро обликована,
- чврста, узимајући у обзир начин узгоја и врсту плода,
- без оштећења или кварења који утичу на јестивост,
- без оштећења насталог услед мраза.

Главичаста салата Класе I има добро обликовано срце. У случају главичасте салате произведене у заштићеном простору, срце може бити мало.

Cos или салата „romana” Класе I има срце, које може да буде мало.

Унутрашњи листови розете коврцаве ендивије и широколисне ендивије (Батавије) су жуте боје.

(2) Класа II

Класа II обухвата салату и ендивију које не испуњавају захтеве прописане за Класу I, али испуњавају минималне захтеве квалитета.

Салата Класе II је:

- довољно добро обликована,
- без оштећења и кварења који озбиљно утичу на јестивост.

Дозвољени су недостаци уколико је производ Класе II задржао своје основне карактеристике у погледу квалитета, очувања квалитета и изгледа у паковању:

- мањи недостаци у боји,
- мања оштећења проузрокована штетним организмима.

Главичаста салата Класе II има срце, које може бити мало. У случају главичасте салате произведене у заштићеном простору, дозвољен је плод без срца.

Cos или салата „romana” Класе II не морају да имају срце.

3. ОДРЕДБЕ О ВЕЛИЧИНИ

Величина се одређује масом једне јединице.

Како би се обезбедила уједначеност у величини, разлика између најлакше и најтеже јединице у сваком паковању не сме да прелази:

- 1) 40 g када најлакша јединица тежи мање од 150 g по јединици,

- 2) 100 g када најлакша јединица тежи између 150 g и 300 g по јединици,
- 3) 150 g када најлакша јединица тежи између 300 g и 450 g по јединици,
- 4) 300 g када најлакша јединица тежи више од 450 g по јединици.

За коврџаву и широколисну ендивију (батавију) у свим класама, разлика између најлакше и најтеже јединице у паковању не сме да прелази 300 g.

4. ОДРЕДБЕ О ДОЗВОЉЕНИМ ОДСТУПАЊИМА

Дозвољена су одступања од квалитета и величине у сваком паковању за производе који не испуњавају захтеве своје класе.

1) Дозвољена одступања квалитета

(1) Класа I

За салату и ендивију Класе I, у паковању може да буде до 10% јединица које не испуњавају захтеве прописане за Класу I, али испуњавају захтеве прописане за Класу II, или су у изузетним случајевима унутар дозвољеног одступања за Класу II. Унутар дозвољеног одступања, највише 1% могу чинити производи који не испуњавају захтеве квалитета Класе II, ни минималне захтеве и производи који показују знакове труљења.

(2) Класа II

За салату и ендивију Класе II, у паковању може да буде до 10% јединица које не испуњавају захтеве Класе II, нити минималне захтеве квалитета. Унутар дозвољеног одступања, највише 2% могу чинити производи који показују знакове труљења.

2) Дозвољена одступања величине

У свим класама салате и ендивије, може да буде бројем до 10% јединица у паковању, које не испуњавају захтеве који се односе на величину.

5. ОДРЕДБЕ О ИЗЛАГАЊУ

1) Уједначеност

Садржај сваког паковања уједначен је и садржи само производ (салату) истог порекла, сорте или комерцијалног типа, квалитета и величине.

Мешавина типова салата, односно ендивија, изразито различитих сорти, комерцијалних типова односно боја, могу се паковати заједно у једно паковање, под условом да су уједначени по квалитету, за сваку сорту, комерцијални тип односно боју, према пореклу.

Видљив део садржаја паковања репрезентативан је за садржај целог паковања.

2) Паковање

Салата и ендивија упаковане су тако да су производи (јединице) добро заштићени.

Производ се правилно пакује, имајући у виду величину и тип паковања, без празног простора или сабијања.

Материјали који се користе за унутрашњост паковања нови су, чисти и таквог квалитета да спрече било какво спољашње или унутрашње оштећење плода.

Употреба материјала, посебно папира или жигова са трговачком спецификацијом дозвољена је под условом да се за текст или причвршћивање налепнице користи неотровна боја или лепак.

Паковања не садрже никакве стране материје.

6. ОДРЕДБЕ О ОЗНАЧАВАЊУ

Свако паковање садржи податке који су груписани на истом месту, читки и видљиви са спољашње стране, и то:

1) Идентификација

Свако паковање салате садржи назив и адресу субјекта који пакује, односно испоручује производ.

Назив и адреса субјекта који пакује, односно испоручује производ може да буде замењен:

(1) за сва паковања осим упакованих производа, са службено издатом и признатом ознаком (кодираном), од стране надлежног органа, а која представља субјекат који пакује, односно испоручује производ, Ова ознака се налази у близини израза „пакује, односно испоручује” (или друге одговарајуће скраћенице),

(2) само код упакованих производа, са називом и адресом субјекта који производ ставља на тржиште са седиштем у Републици Србији, а које је назначено у близини израза „паковано за:” или другог одговарајућег израза. У том случају, при означавању треба такође укључити ознаку која представља субјекат који пакује, односно испоручује производ. Све информације у вези са том ознаком, неопходне за инспекцијску службу, обезбеђује субјекат који производ ставља на тржиште.

2) Врста производа

Свако паковање салате садржи податке који се односе на врсту производа, и то:

(1) „салата”, „салата путерица”, „Батавија”, „кристалка“, „Iceberg”, „римска салата”, „лисната салата” (или, нпр. „Oak leaf”, „Lollo bionda”, „Lollo rossa”), „коврцава ендивија”, „широколисна ендивија” или неки други пригодни називи, ако садржај паковања није видљив споља.

(2) „Little gem” или синоними.

(3) „произведено у заштићеном простору”, где је то прикладно,

(4) назив сорте (није обавезно)

(5) „мешавина салата” или синоним, у случају када продајна паковања садрже мешавину салата односно ендивија, изразито различитих сорти, комерцијалних типова односно боја.

Ако производ није видљив споља, сорте, комерцијални типови односно боја морају да буду истакнути на паковању као и број јединица сваке поједине сорте, комерцијалног типа односно боје.

3) Порекло производа

Свако паковање салате односно ендивије, садржи податке који се односе на порекло производа, и то:

(1) земља порекла

(2) регион где је произведен, регионални или локални назив места производње (није обавезно),

(3) за мешавине салата односно ендивије од изразито различитих сорти, комерцијалних типова односно боја различитог порекла, назив земље порекла треба да се наведе поред назива сорте, комерцијалног типа односно боје.

4) Трговачка ознака

(1) класа,

(2) величина изражена као минимална маса по јединици паковања или број јединица паковања.

5) Званична контролна ознака (није обавезно)

Паковања не морају да садрже податке одређене одредбама о означавању ако садрже више појединачних продајних паковања, која су споља јасно видљива и која су означена свим прописаним подацима и на начин да не доводе потрошача у заблуду.

Када су ова паковања сложена на палетама, прописани подаци се наводе на видљивом месту натписа на најмање две стране палете.

ТРЖИШНИ СТАНДАРД ЗА БРЕСКВЕ И НЕКТАРИНЕ

1. ДЕФИНИЦИЈА ПРОИЗВОДА

Стандард се примењује на брескве и нектарине сорти узгојених из рода *Prunus persica Sieb. and Zucc.*, за снабдевање потрошача у свежем стању, искључујући брескве и нектарине за индустријску прераду.

2. ОДРЕДБЕ О КВАЛИТЕТУ

Сврха ових одредаба је дефинисање захтева квалитета за брескве и нектарине након припреме и паковања.

1) Минимални захтеви

У свим класама, уз посебне одредбе и дозвољена одступања која су одређена за сваку класу појединачно, плодови брескве и нектарине су:

- (1) неоштећени,
- (2) здрави, одстрањују се плодови који су због труљења или кварења неодговарајући за потрошњу,
- (3) чисти, скоро без иједне стране честице,
- (4) скоро без штетних организама,
- (5) скоро без оштећења меса плода проузрокованих штетним организмима,
- (6) без пукотина у подручју око петељке,
- (7) нормалне спољне влажности,
- (8) без страног мириса, односно укуса.

Степен развијености и стање плодова брескве и нектарине су такви да могу:

- (1) издржати транспорт и руковање,
- (2) да стигну на одредиште у задовољавајућем стању.

2) Захтеви зрелости

Брескве и нектарине треба да постигну одговарајући степен развијености и зрелости.

Најмањи индекс рефракције меса плода већи је или једнак 8° Brix-a.

3) Класификација

Брескве и нектарине се по квалитету разврставају у три класе:

(1) Екстра класа

Брескве и нектарине Екстра класе врхунског су квалитета и имају карактеристике типичне за сорту.

Месо плода брескве и нектарине је потпуно здраво.

Брескве и нектарине Екстра класе не смеју имати никакве недостатке осим врло благих површинских оштећења, под условом да они не утичу на општи изглед плода, квалитет, очување квалитета и излагање у паковању.

(2) Класа I

Брескве и нектарине Класе I доброг су квалитета и имају карактеристике типичне за сорту.

Месо плода је потпуно здраво.

Дозвољени су мањи недостаци, под условом да брескве и нектарине задрже своје основне карактеристике у погледу квалитета, очувања квалитета и излагање у паковању, и то:

- (1) незнатна одступања од облика,

- (2) мањи недостаци у развијености плода,
- (3) незнатна одступања у боји,
- (4) мања нагњечења до 1 cm² укупне површине плода,
- (5) мања оштећења покожице, која не смеју бити већа од:
 - 1,5 cm у дужини за недостатак издуженог облика,
 - 1 cm² укупне површине за остале недостатаке.

(3) Класа II

Брескве и нектарине Класе II обухватају плодове који не испуњавају захтеве за Класу I и Екстра класу, али испуњавају минималне захтеве квалитета.

Месо плода не сме имати већа оштећења.

Код брескве и нектарине Класе II дозвољени су следећи недостаци на покожици, под условом да плодови задрже своје основне карактеристике у погледу квалитета, очувања квалитета и излагање у паковању, и то:

- деформације облика,
- недостаци у развијености плода, укључујући ситне пукотине, с тим да је плод растао и да је месо плода здраво,
- одступања у боји,
- нагњечења, односно контузије која могу бити благо необојена и не прелазе 2 cm² укупне површине плода,
- оштећења покожице, које не сме бити већа од:
 - 2,5 cm у дужини за оштећења издуженог облика,
 - 2 cm² укупне површине за остала оштећења.

3. ОДРЕДБЕ О ВЕЛИЧИНИ

Величина брескве и нектарине одређена је:

- 1) највећим пречником екваторијалног дела плода,
- 2) масом,
- 3) бројем.

Најмања величина брескве и нектарине може да буде:

- (1) 56 mm или 85 g за Екстра класу,
- (2) 51 mm или 65 g за Класу I и Класу II (ако се мере тј. разврставају према величини).

Плодови брескве и нектарине величине мање од 56 mm или 85 g, не стављају се на тржиште у периоду од 1. јула до 31. октобра (северна хемисфера) и од 1. јануара до 30. априла (јужна хемисфера).

Код Класе II ради обезбеђења уједначености у величини, распона у величини између плодова у истом паковању не сме прелазити:

(1) за воће којем се мери обим (разврстано према пречнику):

- 5 mm за плодове мање од 70 mm,
- 10 mm за плодове од 70 mm и више.

(2) за воће којем се мери маса (разврстано према маси):

- 30 g за плодове испод 180 g,
- 80 g за плодове од 180 g и више.

(3) за воће које се мери бројем (разврстава по броју/комаду), разлика у величини је у складу са подтач. (1) и (2) из става 4. овог одељка. Ако се примењују кодне ознаке за величине, поштују се вредности из следеће табеле.

	Кодна ознака	Пречник		Маса	
		од (mm)	до (mm)	од (g)	до (g)
1	D	51	56	65	85
2	B	56	61	85	105
3	B	61	67	105	135
4	A	67	73	135	180
5	AA	73	80	180	220
6	AAA	80	90	220	300
7	AAAA		> 90		> 300

4. ОДРЕДБЕ О ДОЗВОЉЕНИМ ОДСТУПАЊИМА

Дозвољена су одступања од квалитета и величине у сваком паковању за производе који не испуњавају захтеве своје класе.

1) Дозвољена одступања квалитета

(1) Екстра класа

За брескве и нектарине Екстра класе, дозвољено је укупно одступање до 5% плодова, по броју или маси у паковању, који не испуњавају захтеве Екстра класе, али испуњавају захтеве прописане за Класу I. Унутар дозвољеног одступања не сме бити више од 0,5 % плодова који не испуњавају захтеве за Класу II.

(2) Класа I

За брескве и нектарине Класе I, дозвољено је укупно одступање до 10% плодова по броју или маси у паковању, који не испуњавају захтеве Класе I, али испуњавају захтеве прописане за Класу II. Унутар дозвољеног одступања, највише 1% могу чинити плодови који не испуњавају ни захтеве квалитета Класе II, ни минималне захтеве, или су плодови који показују знакове труљења.

(3) Класа II

За брескве и нектарине Класе II, дозвољено је укупно одступање до 10% плодова по броју или маси у паковању, који не испуњавају захтеве Класе II, ни минималне захтеве квалитета. Унутар дозвољеног одступања, највише 2% могу чинити плодови који показују знакове труљења.

2) Дозвољена одступања величине

У свим класама ако се мере, дозвољено је бројем или масом до 10% бресака или нектарина које одступају од захтева прописаних за величину.

5. ОДРЕДБЕ О ИЗЛАГАЊУ

1) Уједначеност

Садржај сваког паковања уједначен је и садржи само брескве и нектарине истог порекла, сорте, квалитета, величине (ако су разврстане по величини) и истог степена зрелости, а брескве и нектарине Екстра класе уједначене су и по боји.

Видљив део садржаја паковања репрезентативан је за садржај целог паковања.

2) Паковање

Брескве и нектарине упаковане су тако да су плодови добро заштићени.

Материјали који се користе за унутрашњост паковања нови су, чисти и таквог квалитета да спрече било какво спољашње или унутрашње оштећење плода. Употреба материјала, посебно папира или жигова са трговачком спецификацијом дозвољена је под условом да се за текст или причвршћивање налепнице користи неотровна боја или лепак.

Налепнице које се појединачно лепе на плод, такве су да када се уклоне, не остављају видљиве трагове лепка и не узрокују оштећења покожице плода.

Паковања не садрже никакве стране материје.

6. ОДРЕДБЕ О ОЗНАЧАВАЊУ

Свако паковање означено је подацима који су груписани на истом месту, читљиви и видљиви са спољашње стране, и то:

1) Идентификација

Свако паковање бресака и нектарина садржи назив и адресу субјекта који пакује, односно испоручује производ.

Назив и адреса субјекта који пакује, односно испоручује производ може да буде замењен:

(1) за сва паковања осим упакованих производа, са службено издатом и признатом ознаком (кодираном), од стране надлежног органа, а која представља субјекат који пакује, односно испоручује производ, Ова ознака се налази у близини израза „пакује, односно испоручује” (или друге одговарајуће скраћенице),

(2) само код упакованих производа, са називом и адресом субјекта који производ ставља на тржиште са седиштем у Републици Србији, а које је назначено у близини израза „паковано за:” или другог одговарајућег израза. У том случају, при означавању треба такође укључити ознаку која представља субјекат који пакује, односно испоручује производ. Све информације у вези са том ознаком, неопходне за инспекцијску службу, обезбеђује субјект који производ ставља на тржиште.

2) Врста производа

(1) „брескве” или „нектарине”, када садржај паковања није видљив споља,

(2) боја меса плода,

(3) назив сорте (није обавезно).

3) Порекло производа

Свако паковање брескве и нектарине садржи податке који се односе на врсту производа, и то:

(1) земља порекла,

(2) регион где је произведен, регионални или локални назив места производње (није обавезно),

4) Трговачка ознака

(1) класа,

(2) величина (ако се мери) изражена најмањим и највећим пречником (у mm) или најмањом и највећом масом (у g) или кодном ознаком величине.

(3) број јединица (није обавезно).

5) Званична контролна ознака (није обавезно)

Паковања не морају да садрже податке одређене одредбама о означавању ако садрже више појединачних продајних паковања, која су споља јасно видљива и која су означена свим прописаним подацима и на начин да не доводе потрошача у заблуду.

Када су ова паковања сложена на палетама, прописани подаци наведени су на видљивом месту натписа на најмање две стране палете.

ТРЖИШНИ СТАНДАРД ЗА КРУШКЕ

1. ДЕФИНИЦИЈА ПРОИЗВОДА

Стандард се примењује на крушке сорти узгојених из рода *Pyrus communis L.*, за снабдевање потрошача у свежем стању, искључујући крушке за индустријску прераду.

2. ОДРЕДБЕ О КВАЛИТЕТУ

Сврха ових одредаба је дефинисање захтева квалитета за крушке након припреме и паковања.

1) Минимални захтеви

У свим класама, уз посебне одредбе и дозвољена одступања која су одређена за сваку класу појединачно, плодови крушке су:

- (1) неоштећени,
- (2) здрави; одстрањују се плодови који су због труљења или кварења неодговарајући за потрошњу,
- (3) чисти, скоро без и једне стране честице,
- (4) скоро без штетних организама,
- (5) скоро без оштећења меса плода проузрокованих штетним организмима,
- (6) нормалне спољне влажности,
- (7) без страног мириса односно укуса.

Степен развијености и стање плодова крушака су:

- (1) издржати транспорт и руковање,
- (2) дастигну на одредиште у задовољавајућем стању.

2) Захтеви зрелости

Развој и степен зрелости крушака је такав да се онемогући даљи процес сазревања и постиже се степен зрелости карактеристичан за ту сорту.

3) Класификација

Крушке се по квалитету разврставају у три класе:

(1) Екстра класа

Крушке Екстра класе су врхунског квалитета и имају карактеристике типичне за сорту.

Месо плода је потпуно здраво, а pokožица без јаче изражене рђавости.

Крушке Екстра класе немају никакве недостатке осим врло благих површинских оштећења, под условом да они не утичу на општи изглед плода, квалитет, очување квалитета и излагање у паковању.

Петељка је цела.

Крушке не смеју имати зрнасту структуру.

(2) Класа I

Крушке Класе I су доброг квалитета и имају карактеристике типичне за сорту.

Месо плода је потпуно здраво.

Дозвољени су мањи недостаци, под условом да крушке задрже своје основне карактеристике у погледу квалитета, очувања квалитета и излагање у паковању, и то:

- незнатна одступања од облика,
- мањи недостаци у развијености плода,
- незнатна одступања у боји,
- незнатна рђавост покожице,
- мање оштећење покожице које не сме прелазити:

а) 2 cm у дужини за оштећења издуженог облика,

б) 1 cm² укупне површине за остала оштећења, а чађава краставости (*Venturia pirina* и *V.inaequalis*) не сме прелазити више од 0,25 cm² укупне површине.

в) мања површинска нагњечења, не више од 1 cm² површине.

Петелјка може бити незнатно оштећена.

Крушке немају изражену зрнасту структуру.

(3) Класа II

Крушке Класе II обухватају плодове које не испуњавају захтеве за Класу I и Екстра класу, али испуњавају минималне захтеве квалитета.

Месо плода је без већих недостатака.

Дозвољени су следећи недостаци, под условом да крушке задрже своје основне карактеристике у погледу квалитета, очувања квалитета и излагање у паковању, и то:

- деформације облика,
- недостаци у развијености плода,
- одступања у боји,
- блага рђавост покожице,
- мање оштећење покожице које не сме прелазити:

а) 4 cm у дужини за оштећења издуженог облика,

б) 2,5 cm² укупне површине за остала оштећења, а чађава краставост (*Venturia pirina* и *V.inaequalis*) не сме прелазити више од 0,25 cm² укупне површине,

в) благо нагњечење, које не сме прелазити 2 cm² укупне површине.

3. ОДРЕДБЕ О ВЕЛИЧИНИ

Величина се одређује према највећем пречнику екваторијалног дела плода или према маси.

Минимална величина крушке износи:

1) за плодове крушке који се разврставају према пречнику:

	Екстра класа	Класа I	Класа II
Сорте крупног плода	60 mm	55 mm	55 mm
Остале сорте	55 mm	50 mm	45 mm

2) за плодове крушке који се разврставају према маси:

	Екстра класа	Класа I	Класа II
Сорте крупног плода	130 g	110 g	110 g
Остале сорте	110 g	100 g	75 g

Захтеви минималне величине не примењују се на летње сорте крушака наведене у Додатку овог стандарда.

Како би се обезбедила уједначеност по величини у паковању, разлика у пречнику између плодова у истом паковању ограничава се на:

1) за плодове крушке који се разврставају према пречнику:

(1) 5 mm за плодове Екстра класе, Класе I и Класе II паковане у редове и слојеве,

(2) 10 mm за плодове Класе I паковане у расутом стању или у продајном паковању.

2) за плодове крушке који се разврставају према маси:

(1) за Екстра класу, Класу I и Класу II паковане у редове и слојеве

Распон (g)	Разлика у маси (g)
75–100	15
100–200	35
200–250	50
> 250	80

(2) за Класу I у слободном паковању или у продајном паковању

Распон (g)	Разлика у маси (g)
75–100	25
100–200	50
> 200	100

За плодове крушака Класе II паковане у расутом стању у паковању или продајном паковању, нема ограничења за уједначеност плода по величини.

4. ОДРЕДБЕ О ДОЗВОЉЕНИМ ОДСТУПАЊИМА

Дозвољена су одступања од квалитета и величине у сваком паковању за производе који не испуњавају захтеве своје класе.

1) Дозвољена одступања квалитета

(1) Екстра класа

За крушке Екстра класе, дозвољено је укупно одступање до 5% плодова по броју или маси у паковању, који не испуњавају захтеве Екстра класе, али испуњавају захтеве прописане за Класу I. Унутар дозвољеног одступања не сме бити више од 0,5 % плодова који не испуњавају захтеве за Класу II.

(2) Класа I

За крушке Класе I, дозвољено је укупно одступање до 10% плодова по броју или маси у паковању, који не испуњавају захтеве Класе I, али испуњавају захтеве прописане за Класу II. Унутар дозвољеног одступања, највише 1% могу чинити плодови који не испуњавају захтеве квалитета Класе II, ни минималне захтеве, или су плодови који показују знакове труљења.

(3) Класа II

За крушке Класе II, дозвољено је укупно одступање до 10% плодова по броју или маси у паковању, који не испуњавају захтеве Класе II, ни минималне захтеве квалитета.

Унутар дозвољеног одступања, највише 2% могу чинити плодови који показују знакове труљења.

2) Дозвољена одступања величине

За све класе крушака у паковању, дозвољено је одступање бројем или масом до 10% плодова који одступају од величине, са највећим одступањем од:

(1) 5 mm испод најмањег пречника

(2) 10 g испод најмање масе.

5. ОДРЕДБЕ О ИЗЛАГАЊУ

1) Уједначеност

Садржај сваког паковања мора да буде уједначен и садржи само крушке истог порекла, сорте, квалитета и величине (ако су разврстане по величини) и истог степена зрелости .

Крушке Екстра класе морају бити уједначене и по боји.

Мешавине крушака изразито различитих сорти, могу се заједно паковати у продајна паковања, под условом да су уједначене по квалитету и по пореклу, и то за сваку сорту.

Видљив део садржаја паковања мора бити репрезентативан за садржај целог паковања.

2) Паковање

Крушке морају да буду упаковане тако да су плодови добро заштићени.

Материјали који се користе за унутрашњост паковања морају бити нови, чисти и таквог квалитета да спрече било какво спољашње или унутрашње оштећење плода. Употреба материјала, посебно папира или жигова са трговачком спецификацијом дозвољена је под условом да се за текст или причвршћивање налепнице користи неотровна боја или лепак.

Налепнице које се појединачно лепе на плод, мора да буду такве да када се уклоне, не остављају видљиве трагове лепка и не узрокују оштећења покожице плода.

Паковања морају бити без икаквих страних материја.

6. ОДРЕДБЕ О ОЗНАЧАВАЊУ

Свако паковање мора да буде означено подацима који су груписани на истом месту, читљиви и видљиви са спољашње стране, и то:

1) Идентификација

На сваком паковању крушака мора да буде назив и адреса субјекта који пакује, односно испоручује производ.

Назив и адреса субјекта који пакује, односно испоручује производ може да буде замењен:

(1) за сва паковања осим упакованих производа, са службено издатом и признатом ознаком (кодираном), од стране надлежног органа, а која представља субјекат који пакује, односно испоручује производ, Ова ознака се налази у близини израза „пакује, односно испоручује” (или друге одговарајуће скраћенице),

(2) само код упакованих производа, са називом и адресом субјекта који производ ставља на тржиште са седиштем у Републици Србији, а које је назначено у близини израза „паковано за:” или другог одговарајућег израза. У том случају, при означавању треба такође укључити ознаку која представља субјекат који пакује, односно испоручује производ. Све информације у вези са том ознаком, неопходне за инспекцијску службу, обезбеђује субјект који производ ставља на тржиште.

2) Врста производа

(1) „крушке”, када садржај паковања није видљив споља,

(2) назив сорте,

(3) код мешавина крушака изразито различитих сорти, наводи се назив тих сорти.

3) Порекло производа

(1) земља порекла,

(2) регион где је произведен, регионални или локални назив места производње (није обавезно),

(3) за мешавине различитих сорти крушака различитог порекла, назив земље порекла мора да се наведе поред назива сорте.

4) Трговачка ознака

(1) класа,

(2) величина, или број комада за плодове паковане у редове и слојеве,

(3) када се идентификација врши према величини, означава се на следећи начин:

– за плодове који подлежу прописима уједначености – као најмањи и највећи пречници или најмања и највећа маса;

– за плодове који не подлежу пропису уједначености – као пречник или маса најмањег плода у паковању с ознаком односно или другог одговарајућег назива, или као одговарајућа ознака уз пречник или масу највећег плода у паковању.

5) Званична контролна ознака (није обавезно)

Паковања не морају да садрже податке одређене одредбама о означавању ако садрже више појединачних продајних паковања, која су споља јасно видљива и која су означена свим прописаним подацима и на начин да не доводе потрошача у заблуду.

Када су ова паковања сложена на палетама, прописани подаци морају бити наведени на видљивом месту натписа на најмање две стране палете.

Додатак стандарду

На основу величине сорте, плодови крушке се разврставају на:

– L = сорта крупног плода

– SP = летња крушка, за коју није прописана минимална величина.

Сорте ситног плода и остале сорте које нису наведене у овој табели могу се ставити на тржиште ако испуњавају захтеве величина за остале сорте, као што је описано у Одредбама о величини.

Неке од сорти наведених у табели, могу се пласирати на тржиште под трговачким називима за које се тражи или је одобрена заштита заштитним знаком у једној или више држава. У првој и другој колони табеле нису наведени ти трговачки називи. У трећој колони наведени су познати заштитни знакови, али само као информација.

У табели је дат списак сорти крушака крупног плода и летњих сорти крушака

Сорта	Синоними	Трговачки називи	Величина

Abbe Fetel	Abate Fetel		L
Abugo o Siete en Boca			SP
Aka			SP
Alka			L
Alsa			L
Amfora			L
Alexandrine Douillard			L
Bambinella			SP
Bergamotten			SP
Beurre Alexandre Lucas	Lucas		L
Beurre Bosc	Bosc, Beurre d'Apremont, Empereur Alexandre, Kaiser Alexander		L
Beurre Clairgeau			L
Beurre d'Arenberg	Hardenpont		L
Beurre Giffard			SP
Beurre precoce Morettini	Morettini		SP
Blanca de Aranjuez	Agua de Aranjuez, Espadona, Blanquilla		SP
Carusella			SP
Castell	Castell de Verano		SP
Coloree de Juillet	Bunte Juli		SP
Comice rouge			L

Concorde			L
Condoula			SP
Coscia	Ercolini		SP
Cure	Curato, Pastoren, Del cura de Ouro, Espadon de invierno, Bella de Berry, Lombardia de Rioja, Batall de Campana		L
D'Anjou			L
Dita			L
D.Joaquina	Doyenne de Juillet		SP
Doyenne d'hiver	Winterdechant		L
Doyenne du Comice	Comice, Vereinsdechant		L
Erika			L
Etrusca			SP
Flamingo			L
Forelle			L
General Leclerc		Amber Grace	L
Gentile			SP
Golden Russet Bosc			L
Grand champion			L
Harrow Delight			L
Jeanne d'Arc			L
Josephine			L
Kieffer			L
Klapa Milule			L
Leonardeta	Mosqueruela, Margallon, Colorada de		SP

	Alcanadre, Leonarda de Magallon		
Lombacad		Cascade	L
Moscatella			SP
Mramornaja			L
Mustafabey			SP
Packham's Triumph	Williams d'Automne		L
Passe Crassane	Passa Crassana		L
Perita de San Juan			SP
Perola			SP
Pitmaston	Williams Duchesse		L
Precoce de Trevoux	Trevoux		SP
President Drouard			L
Rosemarie			L
Santa Maria	Santa Maria Morettini		SP
Spadoncina	Agua de Verano, Agua de Agosto		SP
Suvenirs			L
Taylors Gold			L
Triomphe de Vienne			L
Vasarine Sviestine			L
Williams Bon Chretien	Bon Chretien, Bartlett, Williams, Summer Bartlett		L

ТРЖИШНИ СТАНДАРД ЗА ЈАГОДЕ

1. ДЕФИНИЦИЈА ПРОИЗВОДА

Стандард се примењује на јагоде сорти узгојених из рода *Fragaria L.*, за снабдевање потрошача у свежем стању, искључујући јагоде за индустријску прераду.

2. ОДРЕДБЕ О КВАЛИТЕТУ

Сврха ових одредаба је дефинисање захтева квалитета за јагоде након припреме и паковања.

1) Минимални захтеви

У свим класама, уз посебне одредбе и дозвољена одступања која су одређена за сваку класу појединачно, јагоде морају бити:

- (1) неоштећене,
- (2) здраве; одстрањују се плодови који су због труљења или кварења неодговарајући за потрошњу,
- (3) чисте, скоро без и једне стране честице,
- (4) свежег изгледа, али неопране,
- (5) скоро без штетних организама,
- (6) скоро без иједног оштећења проузрокованог штетним организмима,
- (7) са чашицом (осим код шумских јагода), чашица и петељка (ако постоје) морају бити свеже и зелене,
- (8) нормалне спољашње влажности,
- (9) без страног мириса, односно укуса.

Јагоде морају бити довољно развијене и зреле. Степен развијености и стање плодова јагода мора бити такав да може:

- (1) издржати транспорт и руковање,
- (2) да стигне на одредиште у задовољавајућем стању.

2) Класификација

Јагоде се по квалитету разврставају у три класе:

(1) Екстра класа

Јагоде Екстра класе морају бити врхунског квалитета и имати карактеристике типичне за сорту. Морају бити свеже и јарке боје, у зависности од карактеристика сорте.

Јагоде Екстра класе морају бити потпуно чисте од земље.

Јагоде Екстра класе не смеју имати никакве недостатке осим врло благих површинских оштећења, под условом да они не утичу на општи изглед плода, квалитет, очување квалитета и излагање у паковању.

(2) Класа I

Јагоде Класе I морају бити доброг квалитета и имати карактеристике типичне за сорту.

Дозвољени су мањи недостаци, под условом да јагоде задрже своје основне карактеристике у погледу квалитета, очувања квалитета и излагање у паковању, и то:

- незнатна одступања од облика,
- мања – бела мрља, која не прелази једну десетину укупне површине плода,
- мања – површинска нагњечења.

Јагоде Класе I морају бити потпуно чисте од земље.

(3) Класа II

Јагоде Класе II обухватају плодове који не испуњавају захтеве за Класу I и Екстра класу, али испуњавају минималне захтеве квалитета.

Дозвољени су следећи недостаци, под условом да јагоде задрже своје основне карактеристике у погледу квалитета, очувања квалитета и излагање у паковању, и то:

- деформације облика,
- бела мрља која не прелази једну петину укупне површине плода,
- лагана сува нагњечења за које не постоји вероватноћа да ће се проширити,
- незнатни трагови земље.

3. ОДРЕДБЕ О ВЕЛИЧИНИ

Величина се одређује према највећем пречнику екваторијалног дела плода.

Минимална величина јагоде износи:

- 1) Екстра класа: 25 mm,
- 2) Класа I и Класа II: 18 mm.

За шумске јагоде нема минималне величине.

4. ОДРЕДБЕ О ДОЗВОЉЕНИМ ОДСТУПАЊИМА

Дозвољена су одступања од квалитета и величине у сваком паковању за производе који не испуњавају захтеве своје класе.

1) Дозвољена одступања квалитета

(1) Екстра класа

За јагоде Екстра класе, дозвољено је укупно одступање до 5% плодова по броју или тежини у паковању, који не испуњавају захтеве Екстра класе, али испуњавају захтеве прописане за Класу I. Унутар дозвољеног одступања не сме бити више од 0,5 % плодова који не испуњавају захтеве за Класу II.

(2) Класа I

За јагоде Класе I, дозвољено је одступање до 10% плодова по броју или тежини у паковању, који не испуњавају захтеве Класе I, али испуњавају захтеве прописане за Класу II, или су, у посебним случајевима, унутар дозвољеног одступања за Класу II.

Унутар дозвољеног одступања, највише 2% могу чинити плодови који не испуњавају захтеве квалитета Класе II или плодови који показују знакове труљења.

(3) Класа II

За јагоде Класе II, дозвољено је укупно одступање до 10% плодова по броју или тежини у паковању, који не испуњавају захтеве Класе II, ни минималне захтеве квалитета. Унутар дозвољеног одступања, највише 2% могу чинити плодови који показују знакове труљења.

2) Дозвољена одступања величине

За све класе јагода, дозвољено је одступање бројем или масом до 10% плодова који не испуњавају захтеве минималне величине.

5. ОДРЕДБЕ О ИЗЛАГАЊУ

1) Уједначеност

Садржај сваког паковања мора да буде уједначен и садржи само јагоде истог порекла, сорте и квалитета.

Јагоде Екстра класе, са изузетком шумских јагода, морају бити посебно уједначене у смислу степена зрелости, боје и величине. Јагоде Класе I могу бити мање уједначене по величини.

Видљив део садржаја паковања мора бити репрезентативан за садржај целог паковања.

2) Паковање

Јагоде морају бити упаковане тако да су плодови добро заштићени.

Материјали који се користе за унутрашњост паковања морају бити нови, чисти и таквог квалитета да спрече било какво спољашње или унутрашње оштећење плода. Употреба материјала, посебно папира или жигова са трговачком спецификацијом дозвољена је под условом да се за текст или причвршћивање налепнице користи неотровна боја или лепак.

Паковања морају бити без икаквих страних материја.

6. ОДРЕДБЕ О ОЗНАЧАВАЊУ

Свако паковање мора да буде означено подацима који су груписани на истом месту, читљиви и видљиви са спољашње стране, и то:

1) Идентификација

На сваком паковању јагода мора да буде назив и адреса субјекта који пакује, односно испоручује производ.

Назив и адреса субјекта који пакује, односно испоручује производ може да буде замењен:

(1) за сва паковања осим упакованих производа, са службено издатом и признатом ознаком (кодираном), од стране надлежног органа, а која представља субјекат који пакује, односно испоручује производ, Ова ознака налази се у близини израза „пакује, односно испоручује” (или друге одговарајуће скраћенице),

(2) само код упакованих производа, са називом и адресом субјекта који производ ставља на тржиште са седиштем у Републици Србији, а које је назначено у близини израза „паковано за:” или другог одговарајућег израза. У том случају, при означавању треба такође укључити ознаку која представља субјекат који пакује, односно испоручује производ. Све информације у вези са том ознаком, неопходне за инспекцијску службу, обезбеђује субјекат који производ ставља на тржиште.

2) Врста производа

(1) „Јагоде”, када садржај паковања није видљив споља,

(2) назив сорте (није обавезно).

3) Порекло производа

(1) земља порекла,

(2) регион где је произведен, регионални или локални назив места производње (није обавезно).

4) Трговачка ознака

(1) класа.

5) Званична контролна ознака (није обавезно)

Паковања не морају да садрже податке одређене одредбама о означавању ако садрже више појединачних продајних паковања, која су споља јасно видљива и која су означена свим прописаним подацима и на начин да не доводе потрошача у заблуду.

Када су ова паковања сложена на палетама, прописани подаци морају бити наведени на видљивом месту натписа на најмање две стране палете.

ТРЖИШНИ СТАНДАРД ЗА СЛАТКУ ПАПРИКУ

1. ДЕФИНИЦИЈА ПРОИЗВОДА

Стандард се примењује на паприке сорти узгојених из рода *Capsicum annum L.*, за снабдевање потрошача у свежем стању, искључујући слатке паприке за индустријску прераду.

2. ОДРЕДБЕ О КВАЛИТЕТУ

Сврха ових одредаба је дефинисање захтева квалитета за слатку паприку након припреме и паковања.

1) Минимални захтеви

У свим класама, уз посебне одредбе и дозвољена одступања која су одређена за сваку класу појединачно, паприке морају бити:

- (1) неоштећене,
- (2) здраве, одстрањују се производи који су због труљења или кварења неодговарајући за потрошњу,
- (3) чисте, скоро без и једне стране честице,
- (4) свежег изгледа,
- (5) чврсте,
- (6) скоро без штетних организама,
- (7) скоро без оштећења меса плода проузрокованих штетним организмима,
- (8) без оштећења проузрокованих ниским температурама или мразом,
- (9) са петелком, с тим да петелка мора да буде глатко одсечена, а цветна чашица мора да буде неоштећена,
- (10) нормалне спољне влажности,
- (11) без страног мириса, односно укуса.

Степен развијености и стање плодова паприке морају бити такви да могу:

- (1) издржати транспорт и руковање,
- (2) да стигну на одредиште у задовољавајућем стању.

2) Класификација

Паприка се по квалитету разврстава у три класе:

(1) Екстра класа

Слатка паприка Екстра класе мора да буде врхунског квалитета. Паприка мора да има карактеристике типичне за сорту, односно комерцијални тип.

Паприка мора да буде без недостатака, са изузетком незнатних површинских оштећења под условом да она не утичу на општи изглед производа, квалитет, очување квалитета и излагање у паковању.

(2) Класа I

Паприка Класе I мора да буде доброг квалитета и мора да има карактеристике типичне за сорту, односно комерцијални тип.

Дозвољени су мањи недостаци, под условом да не утичу на општи изглед плода, квалитет, очување квалитета и излагање у паковању, и то:

- незнатна одступања од облика,
- незнатно оштећење проузроковано трипсима не сме захватити више од 1/3 површине плода,
- блага оштећења покожице попут:
 - удубљења, огреботина, ожеготина сунцем пригњечена и зацељена оштећења која покривају укупно највише 2cm за оштећења издуженог облика и 1cm² за друга оштећења,
 - сувих, површинских пукотина које не смеју захватити више од 1/8 површине плода,
 - благо оштећење петељке.

(3) Класа II.

Слатка паприка Класе II обухвата плодове који не испуњавају захтеве за Класу I и Екстра класу, али испуњавају минималне захтеве квалитета.

Дозвољени су следећи недостаци, под условом да слатка паприка задржи своје основне карактеристике у погледу квалитета, очувања квалитета и излагање у паковању, и то:

- деформација облика,
- сунчане палежи,
- благо оштећење проузроковано трипсима не сме захватити више од 2/3 површине плода,
- оштећења покожице попут:
 - удубљења, огреботина, ожеготина сунцем пригњечена и зацељена оштећења која покривају укупно највише 4cm за оштећења издуженог облика и 2,5cm² за друга оштећења,
 - сувих, површинских пукотина које не смеју захватити више од 1/4 површине плода.
 - труљења највише 1 cm,
 - смежураности која не прелази више од 1/3 површине плода,
 - оштећења петељке и цветне чашице с тим да окружујуће месо плода остане нетакнуто.

3. ОДРЕДБЕ О ВЕЛИЧИНИ

Величина паприке одређена је пречником екваторијалног дела плода или масом.

Како би се обезбедила уједначеност у величини, распон величине плодова у истом паковању не сме прелазити:

- 1) за слатку паприку разврстану (класирану) према пречнику плода:

– 20 mm;

2) за слатку паприку разврстану (класирану) према маси:

– 30 g где најтежи плод има масу 180g или мање,

– 40 g где најлакши плод има масу већу од 180 g.

Дугуљасте паприке морају да буду довољно уједначене по дужини.

Уједначеност у величини није обавезна за Класу II.

4. ОДРЕДБЕ О ДОЗВОЉЕНИМ ОДСТУПАЊИМА

Дозвољена су одступања од квалитета и величине у сваком паковању за производе који не испуњавају захтеве своје класе.

1) Дозвољена одступања квалитета

(1) Екстра класа

За слатку паприку Екстра класе, дозвољено је укупно одступање до 5% плодова по броју или маси у паковању, који не испуњавају захтеве Екстра класе, али испуњавају захтеве прописане за Класу I. Унутар дозвољеног одступања не сме бити више од 0,5 % плодова који не испуњавају захтеве за Класу II.

(2) Класа I

За слатку паприку Класе I, дозвољено је укупно одступање до 10% плодова по броју или маси у паковању, који не испуњавају захтеве Класе I, али испуњавају захтеве прописане за Класу II. Унутар дозвољеног одступања, највише 1% могу чинити плодови који не испуњавају захтеве квалитета Класе II, ни минималне захтеве, или су плодови који показују знакове труљења.

(3) Класа II

За слатку паприку Класе II, дозвољено је укупно одступање до 10% плодова по броју или маси у паковању, који не испуњавају захтеве Класе II, ни минималне захтеве квалитета. Унутар дозвољеног одступања, највише 2% могу чинити плодови који показују знакове труљења.

2) Дозвољена одступања величине

За све класе слатке паприке, дозвољено је одступање до 10% плодова, по броју или маси у паковању, који не испуњавају захтеве величине.

5. ОДРЕДБЕ О ИЗЛАГАЊУ

1) Уједначеност

Садржај сваког паковања мора да буде уједначен и садржи само слатке паприке истог порекла, сорте или комерцијалног типа, квалитета и величине (ако су разврстане по величини).

Слатка паприка Екстра класе и Класе I мора да буде уједначеног степена зрелости и обојености плода.

Мешавина слатке паприке од изразито различитих боја, сорти, односно комерцијалних типова може да буде заједно пакована, под условом да су плодови уједначени по квалитету, за сваку боју, сорту, односно комерцијални тип и по пореклу.

Видљив део садржаја паковања мора бити репрезентативан за садржај целог паковања.

2) Паковање

Слатке паприке морају бити упаковане тако да су плодови добро заштићени.

Материјали који се користе за унутрашњост паковања морају бити нови, чисти и таквог квалитета да спрече било какво спољашње или унутрашње оштећење плода. Употреба материјала, посебно папира или жигова са трговачком спецификацијом дозвољена је под условом да се за текст или причвршћивање налепнице користи неотровна боја или лепак.

Налепнице које се појединачно лепе на плод, морају да буду такве да када се уклоне, не остављају видљиве трагове лепка и не узрокују оштећења покожице плода.

Паковања морају бити без икаквих страних материја.

6. ОДРЕДБЕ О ОЗНАЧАВАЊУ

Свако паковање мора да буде означено подацима који су груписани на истом месту, читљиви и видљиви са спољашње стране, и то:

1) Идентификација

На сваком паковању паприка мора да буде назив и адреса субјекта који пакује, односно испоручује производ.

Назив и адреса субјекта који пакује, односно испоручује производ може да буде замењен:

(1) за сва паковања осим упакованих производа, са службено издатом и признатом ознаком (кодираном), од стране надлежног органа, а која представља субјекат који пакује, односно испоручује производ, Ова ознака се налази у близини израза „пакује, односно испоручује” (или друге одговарајуће скраћенице),

(2) само код упакованих производа, са називом и адресом субјекта који производ ставља на тржиште са седиштем у Републици Србији, а које је назначено у близини израза „паковано за:” или другог одговарајућег израза. У том случају, при означавању треба такође укључити ознаку која представља субјекат који пакује, односно испоручује производ. Све информације у вези са том ознаком, неопходне за инспекцијску службу, обезбеђује субјекат који производ ставља на тржиште.

2) Врста производа

(1) „слатка паприка”, ако садржај није видљив споља,

(2) „мешавина слатке паприке“, или слатка паприка одговарајућег назива, у случају мешавине изразито различитих сорти, комерцијалних типова, односно боје слатке паприке.

(3) ако боја плода, сорта или комерцијални тип слатке паприке није видљив споља мора да буде наведена количина сваког плода посебно у паковању.

3) Порекло производа

Свако паковање слатке паприке мора да буде означено подацима који се односе на порекло производа, и то:

(1) земља порекла

(2) регион где је произведен, регионални или локални назив места производње (није обавезно),

(3) за мешавине изразито различитих боја, сорти, односно комерцијалних типова, слатка паприка различитог порекла - назив поједине земље порекла мора да се наведе поред назива боје, сорте, односно комерцијалног типа

4) Трговачка ознака

(1) класа,

(2) величина (ако се мери) изражена најмањим и највећим пречником (у mm) или најмањом и највећом масом (у g) или кодном ознаком величине.

(3) број јединица (није обавезно),

(4) „Љута“ или истозначни израз, према потреби;

5) Званична контролна ознака (није обавезно).

Паковања не морају да садрже податке одређене одредбама о означавању ако садрже више појединачних продајних паковања, која су споља јасно видљива и која су означена свим прописним подацима и на начин да не доводе потрошача у заблуду.

Када су ова паковања сложена на палетама, прописани подаци морају бити наведени на видљивом месту натписа на најмање две стране палете.

ТРЖИШНИ СТАНДАРД ЗА СТОНО ГРОЖЂЕ

1. ДЕФИНИЦИЈА ПРОИЗВОДА

Стандард се примењује на стоно грожђе сорти узгојених из рода *Vitis vinifera L.*, за снабдевање потрошача у свежег стању, искључујући стоно грожђе за индустријску прераду.

2. ОДРЕДБЕ О КВАЛИТЕТУ

Циљ стандарда је дефинисање захтева квалитета за стоно грожђе након припреме и паковања.

1) Минимални захтеви

У свим класама, уз посебне одредбе и дозвољена одступања која су одређена за сваку класу појединачно, гроздови и бобице морају да буду:

- (1) здрави, одстрањују се плодови који су због труљења или кварења неодговарајући за потрошњу,
- (2) чисти, скоро без и једне стране честице,
- (3) скоро без штетних организама,
- (4) скоро без иједног оштећења проузрокованог штетним организмима,
- (5) нормалне спољашње влажности,
- (6) без страног мириса, односно укуса.

Бобице грожђа морају бити:

- (1) неоштећене,
- (2) добро обликоване,
- (3) нормално развијене.

Пигментација проузрокована сунцем не сматра се оштећењем.

Степен развијености и стање плодова стоног грожђа морају бити такви да могу:

- (1) издржати транспорт и руковање,
- (2) да стигну на одредиште у задовољавајућем стању.

2) Захтеви зрелости

Сок бобица мора да има индекс рефракције од најмање:

- (1) 12° Brix-а за сорте *Alphonse Lavallee*, *Cardinal* и *Victoria*,
- (2) 13° Brix-а за остале сорте са семенкама,
- (3) 14° Brix-а за остале бесемење сорте.

Све сорте мора да имају задовољавајући однос шећера и киселине.

3) Класификација

Стоно грожђе се по квалитету разврстава у три класе:

(1) Екстра класа

Стоно грожђе Екстра класе мора да буде врхунског квалитета. Оно мора имати карактеристике типичне за сорту, а у зависности од подручја на коме је произведено.

Бобице морају да буду чврсте, чврсто везане за грозд, равномерно распоређене дуж петељке, готово неоштећеног воштаног слоја покожице.

Бобице Екстра класе не смеју имати никакве недостатке осим врло благих површинских оштећења, под условом да они не утичу на општи изглед плода, квалитет, очување квалитета и излагања у паковању.

(2) Класа I

Стоно грозђе Класе I мора да буде доброг квалитета. Оно мора имати карактеристике типичне за сорту, а у зависности од подручја на коме је произведено.

Бобице морају да буду чврсте, чврсто везане за грозд, и колико год је то могуће, неоштећеног пепељка.

Бобице могу да буду мање равномерно распоређене дуж петељке, него код Екстра класе.

Под условом да не утичу на општи изглед плода, квалитет, очување квалитета и излагања у паковању дозвољени су следећи мањи недостаци:

- незнатна одступања од облика,
- незнатна одступања у боји,
- врло мала оштећења проузрокована сунцем, ограничена само на покожицу.

(3) Класа II

Стоно грозђе Класе II обухвата плодове који не испуњавају захтеве за Класу I и Екстра класу, али испуњавају минималне захтеве квалитета.

Гроздови могу да имају мање недостатке у облику, развијености и боји, под условом да то не нарушава основне карактеристике типичне за сорту, а у зависности од подручја на коме је произведено.

Бобице морају да буду чврсте, чврсто везане за грозд и по могућности да још увек имају воштани слој покожице. Могу да буду неравномерније распоређене на петељци него у Класи I.

Дозвољени су следећи недостаци, под условом да стоно грозђе задржи своје основне карактеристике у погледу квалитета, очувања квалитета и излагања у паковању, и то:

- деформације облика,
- одступање у боји,
- мања оштећења проузрокована сунцем, само на површини покожице,
- мања нагњечења,
- мање оштећење покожице.

3. ОДРЕДБЕ О ВЕЛИЧИНИ

Величина је одређена масом грозда.

Најмања тежина грозда треба да буде 75g. Ова одредба се не односи на паковања припремљена за једну порцију.

4. ОДРЕДБЕ О ДОЗВОЉЕНИМ ОДСТУПАЊИМА

Дозвољена су одступања од квалитета и величине у сваком паковању за производе који не испуњавају захтеве своје класе.

1) Дозвољена одступања квалитета

(1) Екстра класа

За стоно грожђе Екстра класе, у паковању може да буде до 5% гроздова који масом не задовољавају захтеве ове класе, али задовољавају захтеве прописане за Класу.

I. Унутар дозвољеног одступања, не сме да буде више од 0,5% производа који не испуњавају захтеве Класе II.

(2) Класа I

За стоно грожђе Класе I, у паковању може да буде до 10% гроздова који масом не задовољавају захтеве ове класе, али задовољавају захтеве прописане за Класу II. Унутар дозвољеног одступања не сме да буде више од 1% производа који не задовољава ни захтеве Класе II, ни минималне захтеве квалитета, или производа који су захваћени процесом труљења.

(3) Класа II

За стоно грожђе Класе II, у паковању може бити до 10% гроздова који масом не задовољавају захтеве ове класе, ни минималне захтеве квалитета. Унутар дозвољеног одступања, не сме да буде више од 2% производа који су захваћени процесом труљења.

2) Дозвољена одступања величине

За стоно грожђе свих класа, дозвољено је одступање до 10%, који масом не задовољавају захтеве у погледу величине.

У сваком продајном паковању дозвољен је један грозд масе мање од 75g, како би се уједначила маса паковања, под условом да задовољава све захтеве те класе.

5. ОДРЕДБЕ О ИЗЛАГАЊУ

1) Уједначеност

Садржај сваког паковања мора да буде уједначен и садржи само гроздове истог порекла, сорте, квалитета и степена зрелости.

Код Екстра класе, гроздови морају да буду приближно уједначени по величини и боји.

Мешавина стоног грожђа од изразито различитих сорти, може да буде заједно пакована у продајна паковања, с тим да су уједначена по квалитету и за сваку сорту по пореклу.

Видљив део садржаја паковања мора бити репрезентативан за садржај целог паковања.

2) Паковање

Стоно грозђе мора бити упаковано тако да су гроздови добро заштићени.

Материјали који се користе за унутрашњост паковања морају бити нови, чисти и таквог квалитета да спрече било какво спољашње или унутрашње оштећење грозда. Употреба материјала, посебно папира или жигова са трговачком спецификацијом дозвољена је под условом да се за текст или причвршћивање налепнице користи неотровна боја или лепак.

Налепнице које се појединачно лепе на плод, морају да буду такве да када се уклоне, не остављају видљиве трагове лепка и не узрокују оштећења покожице плода.

У паковању не сме да буде страних тела, иако се комадић винове лозе не дужи од 5 cm може оставити на петелци грозда као посебан облик излагања.

6. ОДРЕДБЕ О ОЗНАЧАВАЊУ

Свако паковање мора да буде означено подацима који су груписани на истом месту, читљиви и видљиви са спољашње стране, и то:

1) Идентификација

На сваком паковању стоног грозђа мора да буде назив и адреса субјекта који пакује, односно испоручује производ.

Назив и адреса субјекта који пакује, односно испоручује производ може да буде замењен:

(1) за сва паковања осим упакованих производа, са службено издатом и признатом ознаком (кодираним), од стране надлежног органа, а која представља субјекат који пакује, односно испоручује производ, Ова ознака се налази у близини израза „пакује, односно испоручује” (или друге одговарајуће скраћенице),

(2) само код упакованих производа, са називом и адресом субјекта који производ ставља на тржиште са седиштем у Републици Србији, а које је назначено у близини израза „паковано за:” или другог одговарајућег израза. У том случају, при означавању треба такође укључити ознаку која представља субјекат који пакује, односно испоручује производ. Све информације у вези са том ознаком, неопходне за инспекцијску службу, обезбеђује субјекат који производ ставља на тржиште.

2) Врста производа

(1) „Стоно грозђе”, уколико садржај није видљив споља,

(2) назив сорте или према потеби, сорти,

(3) код мешавина стоног грозђа од изразито различитих сорти, наводи се назив тих сорти.

3) Порекло производа

(1) земља порекла

(2) регион где је произведен, регионални или локални назив места производње (није обавезно),

(3) за мешавине различитих сорти стоног грожђа различитог порекла, назив земље порекла мора да се наведе поред назива сорте.

4) Трговачке ознаке

(1) класа,

(2) гроздови мањи од 75 g намењени за једну порцију, ако је потребно.

5) Званична контролна ознака (необавезно)

Паковања не морају да садрже податке одређене одредбама о означавању ако садрже више појединачних продајних паковања, која су споља јасно видљива и која су означена свим прописним подацима и на начин да не доводе потрошача у заблуду.

Када су ова паковања сложена на палетама, прописани подаци морају бити наведени на видљивом месту натписа на најмање две стране палете.

ТРЖИШНИ СТАНДАРД ЗА ПАРАДАЈЗ

1. ДЕФИНИЦИЈА ПРОИЗВОДА

Стандард се примењује на парадајз сорти узгојених из рода *Solanum lycopersicum* L., за снабдевање потрошача у свежем стању, искључујући парадајз за индустријску прераду.

Парадајз се може разврстати у четири комерцијална типа:

1) „округли”,

2) „ребрасти”,

3) „дугуљасти” или „издужени”,

4) „cherry односно коктел парадајз” (минијатурне сорте) свих облика.

2. ОДРЕДБЕ О КВАЛИТЕТУ

Сврха ових одредаба је дефинисање захтева квалитета за парадајз након припреме и паковања.

1) Минимални захтеви

У свим класама, уз посебне одредбе и дозвољена одступања која су одређена за сваку класу појединачно, плодови парадајза морају бити:

(1) неоштећени,

(2) здрави, одстрањују се плодови који су због труљења или кварења неодговарајући за потрошњу,

- (3) чисти, скоро без и једне стране честице,
- (4) свежег изгледа,
- (5) скоро без оштећења меса плода проузрокованих штетним организмима,
- (6) нормалне спољне влажности,
- (7) без страног мириса, односно укуса.

Код парадајза који се на тржиште ставља у гроздовима, стабљика мора да буде свежа, здрава, чиста и без листова или других видљивих страних материја.

Степен развијености и стање плодова парадајза морају бити такви да могу:

- (1) издржати транспорт и руковање,
- (2) да стигну на одредиште у задовољавајућем стању.

2) Захтеви зрелости

Развој и зрелост парадајза морају бити такви да му омогуће да настави процес сазревања и достигне задовољавајући степен зрелости.

3) Класификација

Парадајз се по квалитету разврстава у три класе:

(1) Екстра класа

Парадајз Екстра класе мора да буде врхунског квалитета. Плод мора да има чврсто месо и да буде типичан за сорту, односно комерцијални тип.

Боја плода парадајза, у зависности од стања зрелости, мора да буде таква да издржи транспорт и руковање и стигне на одредиште у задовољавајућем стању.

Плод парадајза не сме имати тамно зелени прстен око каликса и остале недостатке, осим врло благих површинских оштећења, под условом да они не утичу на општи изглед плода, квалитет, очување квалитета и излагања у паковању.

(2) Класа I

Парадајз Класе I мора да буде доброг квалитета. Плод мора да има чврсто месо и да буде типичан за сорту, односно комерцијални тип.

Парадајз Класе I мора да буде без пукотина и видљивог тамно зеленог прстена око каликса.

Мања одступања могу се дозволити под условом да не утичу на општи изглед плода, квалитет, очување квалитета и излагање у паковању, и то:

- незнатна одступања од облика
- мањи недостаци у развијености плода
- незнатна одступања у боји,
- мања оштећења покожице,

– мања површинска нагњечења.

За плод „ребрастог парадајза” Класе I дозвољена је:

- присутност зараслих напукнућа на покожици, али не дужих од 1 cm,
- присутност мање изражених избочина,
- присутност мањих испупчења, без кутинијације,
- кутинијација стигме до 1 cm²,
- присутност цветног ожиљка у издуженом облику, али не дужег од две трећине највећег пречника појединачног плода.

(3) Класа II

Парадајз Класе II обухвата плодове који не испуњавају захтеве за Класу I и Екстра класу, али испуњавају минималне захтеве квалитета.

Парадајз Класе II мора бити довољно чврст, може бити незнатно мекши од плода Класе I, без присутних незараслих пукотина на покожици.

Дозвољени су следећи недостаци, под условом да парадајз задржи своје основне карактеристике у погледу квалитета, очувања квалитета и излагања у паковању, и то:

- деформације облика,
- недостаци у развијености плода,
- одступања у боји,
- оштећења на покожици или присутност нагњечења, под условом да тиме није значајно оштећена покожица плода,
- присутност зараслих напукнућа покожице, не дужих од 3cm, за округли, ребрасти или дугуљасти парадајз.

За плод „ребрастог парадајза ” Класе II дозвољена је:

- присутност више изражених избочина у односу на Класу I, уз услов да не проузрокују деформисаност плода,
- присутност испупчења,
- кутинијација стигме до 2 cm², – присутност цветног ожиљка издуженог облика.

3. ОДРЕДБЕ О ВЕЛИЧИНИ

Величина плода парадајза одређена је највећим пречником екваторијалног дела плода. Следеће одредбе не односе се на плодове парадајза у грозду и коктел парадајз, и необавезне су за Класу II.

Да би се обезбедила уједначеност у величини, распон величина између плодова истог паковања не сме да прелази:

1) за парадајз чија се величина одређује према пречнику:

(1) 10mm, ако је пречник најмањег плода (као што је назначено на паковању) испод 50 mm,

(2) 15 mm, ако је пречник најмањег плода (као што је назначено на паковању) 50mm и више али испод 70 mm,

(3) 20 mm, ако је пречник најмањег плода (као што је назначено на паковању) 70mm и више али испод 100 mm,¹⁾

Када се примењују ознаке величина (кодови), морају се поштовати кодови и распони као што је дато у табели:

Ознака величине	Пречник (mm)
0	< 20
1	> 20 < 25
2	> 25 < 30
3	>30 < 35
4	>35 < 40
5	> 40 < 47
6	> 47 < 57
7	>57 < 67
8	>67 < 82
9	> 82 < 102
10	> 102

1) разлика у пречнику није прописана за плодове једнаке или веће од 100 mm.

2) за парадајз чија се величина одређује масом или бројем, разлика у величини мора да буде у складу с разликом наведеном у тачки 1).

4. ОДРЕДБЕ О ДОЗВОЉЕНИМ ОДСТУПАЊИМА

Дозвољена су одступања од квалитета и величине у сваком паковању за производе који не испуњавају захтеве своје класе.

1) Дозвољена одступања квалитета

(1) Екстра класа

За парадајз Екстра класе, дозвољено је укупно одступање до 5% плодова по броју или маси у паковању, који не испуњавају захтеве Екстра класе, али испуњавају захтеве прописане за Класу I. Унутар дозвољеног одступања не сме бити више од 0,5 % плодова који не испуњавају захтеве за Класу II.

(2) Класа I

За парадајз Класе I, дозвољено је укупно одступање до 10% плодова по броју или маси у паковању, који не испуњавају захтеве Класе I, али испуњавају захтеве прописане за Класу II. Унутар дозвољеног одступања, највише 1% могу чинити плодови који не испуњавају захтеве квалитета Класе II, ни минималне захтеве, или су плодови који показују знакове труљења.

У случају парадајза у гроздовима, у паковању може да буде бројем или масом до 5% парадајза одвојених од стабљике.

(3) Класа II

За парадајз Класе II, дозвољено је укупно одступање до 10% плодова по броју или маси у паковању, који не испуњавају захтеве Класе II, ни минималне захтеве квалитета. Унутар дозвољеног одступања, највише 2% могу чинити плодови који показују знакове труљења. У случају парадајза у гроздовима, у паковању може да буде бројем или масом до 10% парадајза одвојених од стабљике.

2) Дозвољена одступања величине

За све класе парадајза, дозвољено је одступање до 10% плодова, по броју или маси у паковању, који одступају од најмање величине.

5. ОДРЕДБЕ О ИЗЛАГАЊУ

1) Уједначеност

Садржај сваког паковања мора да буде уједначен и садржи само парадајз истог порекла, сорте или комерцијалног типа, квалитета и величине (ако су разврстани по величини).

Парадајз Екстра класе и Класе I мора да буде уједначеног степена зрелости и обојености плода.

„Дугуљасти” парадајз мора да буде уједначен у дужини.

Мешавина парадајза од изразито различитих боја, сорти, односно комерцијалних типова може да буде заједно пакована, под условом да су плодови уједначени по квалитету, за сваку боју, сорту, односно комерцијални тип и по пореклу.

Видљив део садржаја паковања мора бити репрезентативан за садржај целог паковања.

2) Паковање

Парадајз мора бити упакован тако да су плодови добро заштићени.

Материјали који се користе за унутрашњост паковања морају бити нови, чисти и таквог квалитета да спрече било какво спољашње или унутрашње оштећење плода. Употреба материјала, посебно папира или жигова са трговачком спецификацијом дозвољена је под условом да се за текст или причвршћивање налепнице користи неотровна боја или лепак.

Налепнице које се појединачно лепе на плод, морају да буду такве да када се уклоне, не остављају видљиве трагове лепка и не узрокују оштећења покожице плода.

Паковања морају бити без икаквих страних материја.

6. ОДРЕДБЕ О ОЗНАЧАВАЊУ

Свако паковање мора да буде означено подацима који су груписани на истом месту, читљиви и видљиви са спољашње стране, и то:

1) Идентификација

На сваком паковању парадајза мора да буде назив и адреса субјекта који пакује, односно испоручује производ.

Назив и адреса субјекта који пакује, односно испоручује производ може да буде замењен:

(1) за сва паковања осим упакованих производа, са службено издатом и признатом ознаком (кодираном), од стране надлежног органа, а која представља субјекат који пакује, односно испоручује производ, Ова ознака се налази у близини израза „пакује, односно испоручује” (или друге одговарајуће скраћенице),

(2) само код упакованих производа, са називом и адресом субјекта који производ ставља на тржиште са седиштем у Републици Србији, а које је назначено у близини израза „паковано за:” или другог одговарајућег израза. У том случају, при означавању треба такође укључити ознаку која представља субјекат који пакује, односно испоручује производ. Све информације у вези са том ознаком, неопходне за инспекцијску службу, обезбеђује субјекат који производ ставља на тржиште.

2) Врста производа

Свако паковање парадајза мора да буде означено подацима који се односе на врсту производа, и то:

(1) „парадајз” или „гроздови парадајза” и комерцијални тип ако садржај паковања није видљив споља. Ови су подаци обавезни на декларацији: „cherry парадајз”, „коктел парадајз”, било да су у гроздовима или не;

(2) „мешавина парадајза”, или парадајз одговарајућег назива, у случају мешавине изразито различитих сорти, комерцијалних типова, односно боје парадајза;

(3) ако боја плода, сорта или комерцијални тип парадајза није видљив споља мора да буде наведена количина сваког плода посебно у паковању

(4) назив сорте (није обавезно).

3) Порекло производа

Свако паковање парадајза мора да буде означено подацима који се односе на порекло производа, и то:

(1) земља порекла,

(2) регион где је произведен, регионални или локални назив места производње (није обавезно),

(3) за мешавине изразито различитих боја, сорти, односно комерцијалних типова, парадајз различитог порекла – назив поједине земље порекла треба да се наведе поред назива боје, сорте, односно комерцијалног типа.

4) Трговачка ознака

(1) класа,

(2) величина плода изражена као најмањи и највећи пречник

5) Званична контролна ознака (није обавезно)

Паковања не морају да садрже податке одређене одредбама о означавању ако садрже више појединачних продајних паковања, која су споља јасно видљива и која су означена свим прописаним подацима и на начин да не доводе потрошача у заблуду.

Када су ова паковања сложена на палетама, прописани подаци морају бити наведени на видљивом месту натписа на најмање две стране палете.

ТРЖИШНИ СТАНДАРД ЗА БАНАНЕ

1. ДЕФИНИЦИЈА ПРОИЗВОДА

Стандард се примењује на банане сорти узгојених из рода *Musa* (AAA) spp., подгрупе *Cavendish* и *Gros Michel*, као и остале банане са тарифном линијом 08031010 за снабдевање потрошача у свежем стању након припреме и паковања.

Банане за кување, банане намењене за индустријску прераду и патуљасте (фиг) банане нису обухваћене овим стандардом.

2. ОДРЕДБЕ О КВАЛИТЕТУ

Сврха ових одредаба је дефинисање захтева квалитета за незрелу зелену банану након припреме и паковања.

1) Минимални захтеви

У свим класама, уз посебне одредбе и дозвољена одступања која су одређена за сваку класу појединачно, банане морају да буду:

(1) зелене и незреле,

(2) неоштећене,

(3) чврсте,

(4) здраве, одстрањују се производи који су због труљења или кварења неодговарајући за потрошњу,

(5) чисте, скоро без и једне стране честице,

(6) без штетних органзма,

- (7) без оштећења меса плода проузрокованих штетним организмима,
- (8) са читавим петељкама, не савијене, без гљивичног оштећења или сушења,
- (9) са одстрањеним цветним тучком,
- (10) недеформисане или неприродно закривљене,
- (11) ненагњечене, без механичког оштећења,
- (12) без оштећења насталих због ниских температура,
- (13) нормалне спољашње влажности,
- (14) без страног мириса, односно укуса.

Поред тога, гроздови и њихови делови морају да садрже:

- (1) довољну количину плодова нормалне боје, који морају да буду здрави и да нису заражени гљивицама,
- (2) да је петељка глатко одсечена, да није косо одрезана или покидана, без делова стабљике.

Степен развијености и стање плодова банане морају бити такви да могу:

- (1) издржати транспорт и руковање,
- (2) да стигну на одредиште у задовољавајућем стању.

2) Класификација

Банане се по квалитету разврставају у три класе:

(1) Екстра класа

Банана Екстра класе мора да буде врхунског квалитета. Банана мора да има карактеристике типичне за сорту, односно комерцијални тип.

Плодови морају бити без недостатака, осим благих површинских мрља које не покривају више од 1cm^2 површине, што не сме нарушити општи изглед грозда или његових делова, његов квалитет, очување квалитета и излагање у паковању.

(2) Класа I

Банане Класе I морају бити доброг квалитета и морају да имају карактеристике типичне за сорту. Дозвољени су мањи недостаци, под условом да не утичу на плод и не нарушавају општи изглед сваког грозда или његовог дела, његов квалитет, очување квалитета и излагање у паковању, и то:

– незнатна одступања од облика,

– мањи недостаци на кори настали трењем и остале површинске мрље које не прекривају више од 2cm^2 површине плода.

Мањи недостаци могу да утичу на месо плода.

(3) Класа II

Банане Класе II обухватају плодове који не испуњавају захтеве за Класу I и Екстра класу, али испуњавају минималне захтеве квалитета.

Дозвољени су следећи недостаци, под условом да банане задрже своје основне карактеристике у погледу квалитета, очувања квалитета и излагање у паковању, и то:

– деформације облика,

– недостаци на кори настали због стругања, трења или из других разлога, под условом да укупна захваћена површина не прекрива више од 4 cm² површине плода.

Мањи недостаци могу да утичу на месо плода.

3. ОДРЕДБЕ О ВЕЛИЧИНИ

Величина се одређује:

1) дужином јестивог дела меса плода израженом у сантиметрима и измереном дуж избочене стране од краја цвета до основице петељке,

2) дебљином, мереном у милиметрима дебљине попречног пресека плода између бочних страна и средине, вертикално на дужинску осу.

Референтни плод за мерење дужине и дебљине је:

1) средишњи плод на спољашњем реду грозда,

2) плод поред места реза којим је одрезан грозд, на спољашњем реду дела грозда.

Минимална дозвољена дужина је 14 cm и минимална дозвољена дебљина је 27 mm.

Изузетно, банане произведене на Мадеири, Азорима, Алгарве, Крети, Лаконији и Кипру које су краће од 14cm могу се стављати на тржиште али се морају разврстати у Класу II.

4. ДОЗВОЉЕНА ОДСТУПАЊА

Дозвољена су одступања од квалитета и величине у сваком паковању за производе који не испуњавају захтеве своје класе.

1) Дозвољена одступања квалитета

(1) Екстра класа

За банане Екстра класе дозвољено је укупно одступање до 5% плодова по броју или маси у паковању, који не испуњавају захтеве Екстра класе, али испуњавају захтеве прописане за Класу I, или су у изузетним случајевима, унутар дозвољеног одступања за Класу I.

(2) Класа I

За банане Класе I, дозвољено је укупно одступање до 10% плодова по броју или маси у паковању, који не испуњавају захтеве Класе I, али испуњавају захтеве

прописане за Класу II, или су у изузетним случајевима, унутар дозвољеног одступања за Класу II.

Банане Класе I морају бити доброг квалитета и морају да имају карактеристике типичне за сорту.

(3) Класа II

За банане Класе II, дозвољено је укупно одступање до 10% плодова по броју или маси у паковању, који не испуњавају захтеве Класе II, ни минималне захтеве квалитета, уз изузетак плодова који су подлегли таквом труљењу, оштећењу или кварењу које их чини непогодним за потрошњу.

2) Дозвољена одступања величине

За банане свих класа у паковању, може да буде бројем до 10% плодова који не задовољавају захтеве величине, до највише 1 cm за минималну дужину од 14 cm.

5. ОДРЕДБЕ О ИЗЛАГАЊУ

1) Уједначеност

Садржај сваког паковања мора да буде уједначен и садржи само банане истог порекла, исте сорте, односно комерцијалног типа и квалитета.

Видљив део садржаја паковања мора бити репрезентативан за садржај целог паковања.

2) Паковање

Банане морају да буду упаковане тако да су плодови добро заштићени.

Материјали који се користе за унутрашњост паковања морају бити нови, чисти и таквог квалитета да спрече било какво спољашње или унутрашње оштећење плода. Употреба материјала, посебно папира или жигова са трговачком спецификацијом дозвољена је под условом да се за текст или причвршћивање налепнице користи неотровна боја или лепак.

Паковања морају бити без икаквих страних материја.

3) Излагање

Под излагањем се подразумева уједначеност плодова банана у паковању и начин паковања.

Банане морају да буду изложене у гроздовима или његовим деловима (сноповима) од најмање четири плода или као појединачни плод.

Дозвољени су делови грозда којима недостаје не више од два плода, с тим да је петељка глатког реза и није покидана, већ равно одсечена, без оштећења крајњих плодова.

Дозвољени су гроздови којима недостаје не више од два плода, с тим да је петељка глатког реза и није покидана, већ равно одсечена, без оштећења суседних плодова.

У сваком реду у паковању, не сме да буде више од једног дела грозда с три плода истих карактеристика, као ни остало воће у паковању.

6. ОДРЕДБЕ О ОЗНАЧАВАЊУ

Свако паковање мора да буде означено подацима који су груписани на истом месту, читљиви и видљиви са спољашње стране, и то:

1) Идентификација

На сваком паковању банана мора да буде назив и адреса субјекта који пакује, односно испоручује производ.

Назив и адреса субјекта који пакује, односно испоручује производ може да буде замењен:

(1) за сва паковања осим упакованих производа, са службено издатом и признатом ознаком (кодираном), од стране надлежног органа, а која представља субјекат који пакује, односно испоручује производ, Ова ознака се налази у близини израза „пакује, односно испоручује” (или друге одговарајуће скраћенице),

(2) само код упакованих производа, са називом и адресом субјекта који производ ставља на тржиште са седиштем у Републици Србији, а које је назначено у близини израза „паковано за:” или другог одговарајућег израза. У том случају, при означавању треба такође укључити ознаку која представља субјекат који пакује, односно испоручује производ. Све информације у вези са том ознаком, неопходне за инспекцијску службу, обезбеђује субјекат који производ ставља на тржиште.

2) Врста производа

(1) „банане”, када садржај паковања није видљив споља,

(2) назив сорте или комерцијалног типа.

3) Порекло производа

(1) земља порекла

(2) регион где је произведен, регионални или локални назив места производње (није обавезно),

4) Трговачка ознака

(1) класа,

(2) величина, изражена као минимална дужина и необавезно, максимална дужина.

5) Званична контролна ознака (није обавезно)

Паковања не морају да садрже податке одређене одредбама о означавању ако садрже више појединачних продајних паковања, која су споља јасно видљива и која су означена свим прописним подацима и на начин да не доводе потрошача у заблуду.

Када су ова паковања сложена на палетама, прописани подаци морају бити наведени на видљивом месту натписа на најмање две стране палете.

ДОДАТАК СТАНДАРДУ

Попис главних група, подгрупа и сорти десертних банана:

ГРУПА	ПОДГРУПА	ГЛАВНЕ СОПТЕ	
AA	Sweet fig	Sweet fig, Pisang Mas, Amas Datil, Bocadillo	
AB	Ney-Poovan	Ney-Poovan, Safet Velchi	
AAA	Cavendish	Dwaef Cavendish Giant Cavendish Lacatan Poyo (Robusta) Williams Americani Valery Arvis	
		Gros Michel	Gros Michel (Big Mike) Highgate
		Hibridi	Flhorban 920
		Pink fig	Figue Rose Figue Rose Verte
	Ibota		
AAB	Fig apple	Fig apple, Silk	
	Pome (Prata)	Pacovan Prata Ana	
	Mysore	Mysore, Pisang Ceylan, Gorolo	